

torvaris

Za snemanje lutkovnega filma je treba imeti mnogo potrpljenja. Delo le počasi napreduje. Nič čudnega, saj je treba za eno samo kretnjo, ki naj bi jo lutka naredila kot baletka, nekajkrat lutko prestaviti. In če pomislite, da je pri tem treba kamero vedno ustaviti in lutko pribijati, da stoji. Lutka je bela in se hitro umaže, zato delata režiser Črt Škodlar in njegova asistentka Breda Vintarjeva z rokavicami.

Lesena baletka

Ideja ni vedno vse. Teže je idejo realizirati. V Črtu Škodlarju se je porodila odlična ideja, kako bi ustvaril film z lutko. V njem naj bi lutka plesala, prav kot odrasel človek. No, ideja je tu. Zdaj je treba vsega drugega. Najprej sta Pia in Pino Mlakar izdelala koreografijo po glasbi Bojana Adamiča. Plesalka ljubljanske opere je po njej zaplesala. Posneli so jo na filmski trak. Tako, zdaj bi film že lahko imeli. Toda tu se šele vsa reč začne. Živa baletka je pokazala mrtvi kolegici plesne korake, kretnje z rokami itd. Zdaj predstavljajo lutko iz poze v pozo in jo snemajo. Delo gre le počasi od rok. Če gre po sreči, posnamejo na dan okoli 500 slik, to se pravi, da postavijo plesalko v 500 različnih poz. Včasih pa tudi samo dve sto. Odvisno je od baleta. Kadar ima baletka komplicirane korake in kretnje, gre delo le počasi od rok. Zamislite si samo to, da včasih delajo kar dve uri tisto, kar si bomo na filmskem platnu ogledali v eni ali dveh sekundah. Zdaj so na pol poti. Čez kak mesec, če bo po sreči, bodo film posneli na filmski trak. Potlej pride še vse drugo zamudno delo. V jeseni bomo film videli v naših kinematografih.

Ceprav iz lesa, bo lutka zaplesala kot živa baletka. Zanimiv poskus novega slovenskega lutkovnega filma.

IZ POPKA SE VRNICA RAZCVETE V NAJLEPŠI CVET. TODA TA NE OSTA NE VEČNO LEP. OSUJE SE. PRAV KOT NAŠE ŽIVLJENJE JE. MLADOST MINE. KRATKA JE. VSEGA LEPEGA JE ŽAL ENKRAT KONEC. V KAJ LE STA SE ZAMISLILI PLESALKI? RADI BI USTAVILI VRTNICO, KI JE SREDI NAJLEPŠEGA RAZCVETA. VENDAR, ŽIVLJENJE GRE SVOJO POT.

Naj vam predstavimo filmsko ekipo novega lutkovnega filma, ki nosi delovni naslov »Plesalka«. Film pravkar snemajo v ateljejih Triglav film. Marijan PFEIFER je naš najboljši mojster barvne fotografije. Ker bo film posnet v colorju, je prevzel vodstvo kamere. Torej upanje, da bo film barvno uspel. Asistent kamere je Veka Kokaljeva, učenka filmskega snemalca Milana Kumra. Krista Tešičeva je sekretar režije, Breda Vintarjeva pa je asistent animacije in režije. In vse drugo, od ideje do realizacije je delo Črta Škodlarja. — Na sliki desno: sredi dela so. Krista Tešič kaže režiserju, katero sliko morajo posneti, Breda Vintarjeva gleda film, na katerem je posnet ples s pravo igralko. Po njej bo režiser uravnaval pozno lutki. — Spodaj: malo leseno lutko je obiskala baletka Majna Sevnikova.

Naj vam predstavimo plesalko. Prav nič ni podobna nam ljudem. To je majhna lutka, Mara Kraljeva jo je izdelala iz belega javora. Ude lahko premika, prav kot človek. Le v tem je podobna nam ljudem. Žal, da se vidijo žebli in vijaki, ki držijo dele telesa skupaj. A kaj, tako mora biti, saj ko ne bi bila sestavljena iz več delov, bi se ne mogla premikati, še manj plesati kot baletka. Potem filma o lutki - baletki ne bi bilo.

Prav gotovo ste že videli lutkovne filme. Glavno vlogo v njih prevzamejo namesto živih igralcev filmske lutke. Vzemimo za primer film, ki ga prav sedaj snema v Triglav filmu lutkar Črt Škodlar. Film ima delovni naslov Plesalka. Lahko si torej mislite, za kaj gre. Mala lesena lutka, ki jo je naredila Mara Kraljeva iz belega javora, pleše. Za to je treba mnogo dela in predvsem potrpljenja. Ves film bo dolg štirinajst minut. Osem minut bo posvečenih osrednji zgodbi, plesu lutke. Za ves štirinajstminutni film bodo posneli okoli 380 metrov filmskega traku, to je natanko 20.500 slik. Za osem minut plesa bodo posneli 220 metrov filmskega traku ali 12.520 slik. Zdaj si zamislite, da bo treba to malo leseno lutko postaviti v 12.520 različnih poz, vedno znova ustavljati filmsko kamero in jo znova posneti. Lahko si mislite, kako počasi napreduje snemanje takegale lutkovnega filma. Lutko je treba pri vsaki novi pozni na novo zabiti z žbljem v mizo, na kateri pleše; kadar pa baletka dela skoke, jo obesijo na tanko nylon vrvico. Tako visi v zraku in dobimo vtis, da je zares poskočila. Če bo šlo po sreči, bodo čez kak mesec končali s snemanjem.

● nadaljevanje na str. 384

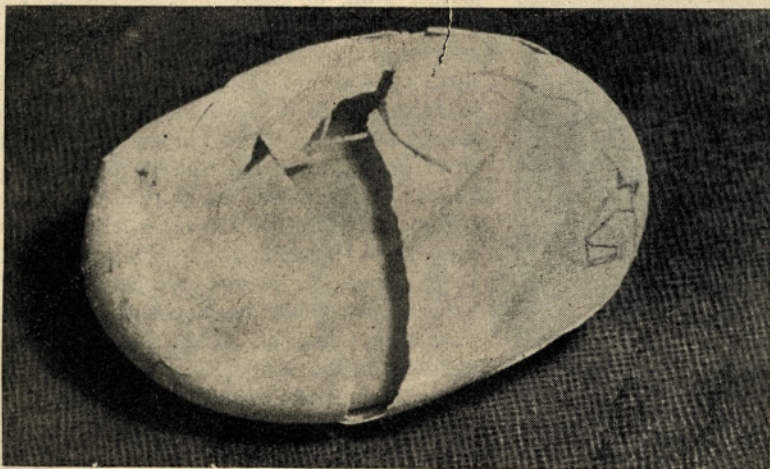

Za razmah Ljudske tehnike

Nedavne seje Glavnega odbora Ljudske tehnike v Ljubljani se je udeležil tudi član Zveznega izvršnega sveta tovariš Franc Leskošek. Podal je smernice za organizacijo Ljudske tehnike, zlasti v industriji. Naglasil je, da mora Ljudska tehnika opravljati v tehnični vzgoji podobno nalogo kakor jo opravlja SZDL v politični vzgoji ljudstva. Ljudska tehnika bo, kakor kažejo njeni dosednji uspehi, to svojo nalogo tudi izpolnila.

Na Braču imajo kamnit sod

Daleč po svetu slove klesarji z otoka Brača, zlasti iz vasi Selce. Tu živi tudi Milan Nižetič, imenovan Pošid, ki se je proslavil s kamnitim sodom. Imitacija je odlično uspela: doge, obroči, oblika, vse je kakor pri sodu iz hrastovine. V kamniti sod (50 l) spravlja lastnik olje, ki se mu zlasti v vročini odlično drži. Vsekakor pomembnejši uspeh kakor — ribniški lončeni bas.

In še rekord med kokoškami

Ce bi se bilo tole zgodilo v srednjem veku, bi bili lahkoverni ljudje napovedovali marsikaj hudega. Danes pa vzbujajo jajce, ki ga je znesla pridna kokoška gospodinje Oblakove na Tržaški cesti 119 v Ljubljani, samo pozornost sosedov in nekaterih naravoslovcev. Vrla kokoška štajerske pasme, stara tri leta, je zaslovela po tem, da je dosegla rekord z 11 cm dolgim jajcem, v katerem so našli še manjše jajce z lupino.

Rekord stare vrbe

Naravoslovci pravijo, da so drevesa najpametnejša med vsem, kar rase na svetu. Menda zato, ker se zavedajo, da jim je usojeno dolgo življenje in da se nikoli ne kaže prenehati z rastjo in brstjo. Drevesa imajo obilo starih izkušenj, zato zlasti v prezgodnji pomladi ne šilijo lahkomišlno s svojo življenjsko močjo na dan. V Sloveniji imamo lepo število izrednih orjakov, nekatere smo tudi v »Tovarišu« žele predstavili. Na nekem posestvu ob zahodni Moravi, ki se je letošnjo pomlad spet katastrofalno razlila, pa so nedavno posekali vrbo, staro čez 500 let in s premerom 2 m. Niti starci ne pametujejo, da bi bila kdaj v teh krajih rasla in padla podobna vrba. No, razni gozdni orjaki, zlasti hrasti, koristijo najbolj po svoji smrti; stara vrba pa je vse svoje žive dni razveseljevala samo pastirčke.

PARTIZANSKI Kotiček

Se vsi nedokumentirani posnetki, ki smo jih doslej objavili iz arhiva Muzeja NOB, so zbudili pozornost med bivšimi partizani. Večino njih smo tudi že dokumentirali. A koliko posnetkov še čaka, da jih objavimo. Tule je spet eden iz velike zbirke. Sodeč po čepicah, uniformah in orožju, bi sklepali, da gre za skupino gorenjskih ali štajerskih partizanov. Naprošamo tovariše, ki bi spoznali skupino ali posamezne partizane, da sporoče na naslov: Uredništvo »Tovariša«, Ljubljana. Tomšičeva 3/I.

tovariš

Uredništvo: Ljubljana, Tomšičeva ul. 3/I,
tel. 20-556. — Uprava: Tomšičeva ul. 1/II,
tel. 22-575, poštni predal 239. — Naroč-
niški oddelek: Titova 3, tel. 21-832

ŠT. 14 - 13. APRIL 1958

VSEBINA

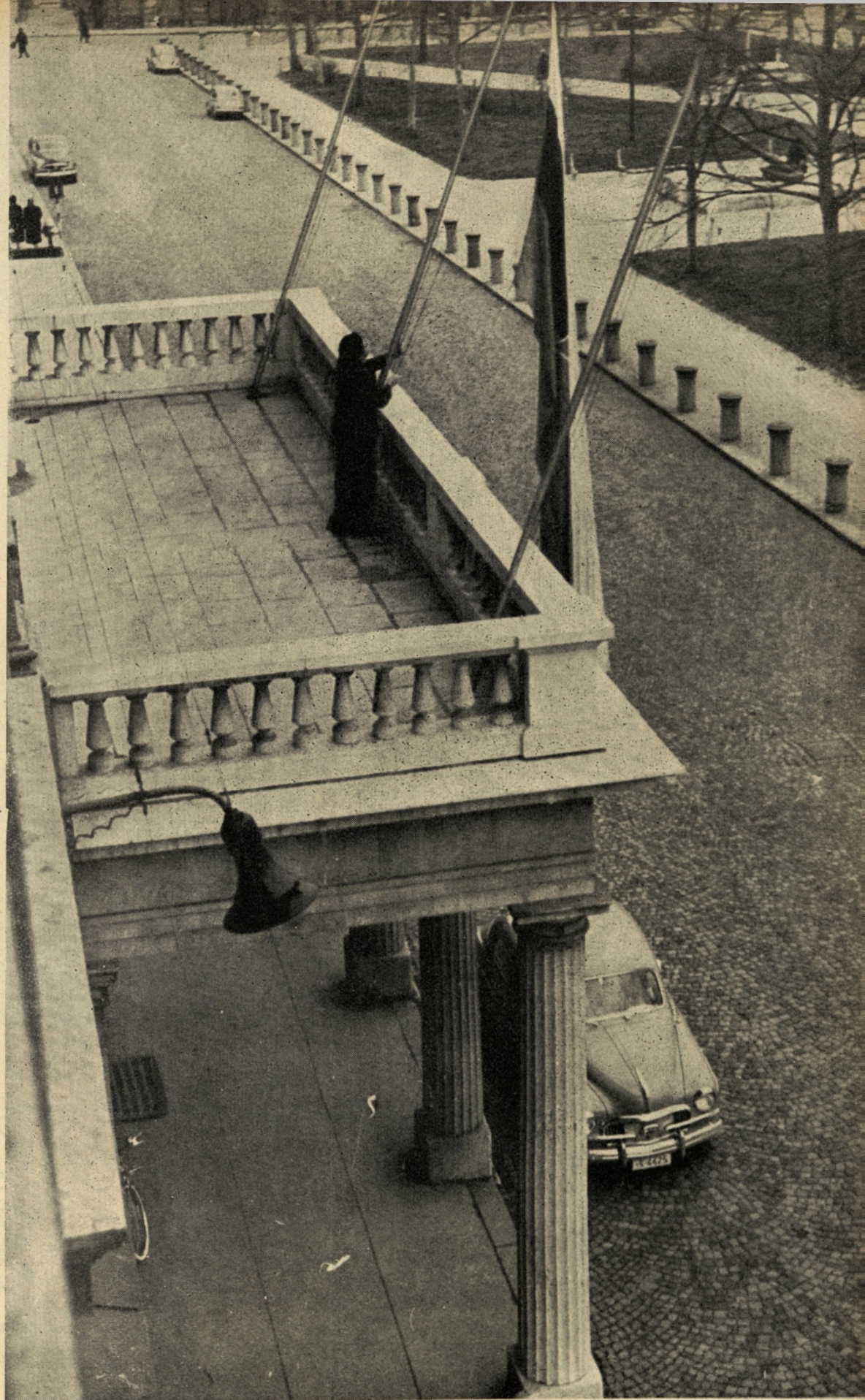
Lesena baletka
Domači obzornik
Slika tedna
Eveline se uči peti
Študij ob kozarcu vode
Sumatra proti Indoneziji
Pogled v raketo
Kriminalni roman Dvojniki
Strip Mehikanec
150-tisoči je bila ona
4 tisoč let Korzike
Žalitve na tekočem traku
Moda — Plašči in obleke
Film — Ali obljuba še velja?
Svet v mozaiku
Kaj veš — kaj znaš

tovariš

Mlado igralko Bogdano Brautovo poznajo tudi v Ljubljani vsi tisti, ki so jo videli v vlogi starejše hčerke učitelja Dolinarja v Tavčarjevi drami »Prihodnjo nedeljo«. Doma je iz Gorice. Akademijo za igralsko umetnost pa je doštudirala v Ljubljani. Zdaj kot nadarjena igralka sodeluje v SNG v Trstu.

Foto: Bubnič

Ilustrirana revija »Tovariš« izhaja vsak teden. Izdaja Casopisno podjetje »Slovenski poročevalci« — direktor Rudi Janhuba. Glavni in odgovorni urednik Dušan Fortič. Tiska: tiskarna »Slovenskega poročevalca« — Rokopisov in nenaročenih fotografij ne vračamo. Posamezna številka 50 dinarjev, mesečna naročnina 200 dinarjev — Za inozemstvo mesečna naročnina 250 dinarjev. Poštnina plačana v gotovini. Ziro račun pri Kom. banki Ljubljana, št. 60-KB-5-2-367 — z navedbo »Tovariš« - naročnina.

Letošnja pomlad je za naše politično življenje izredno pomembna. Najprej smo s predvolilnimi pripravami in volitvami v zvezno in republiške skupščine pritegnili k političnemu delu skoraj slehernega državljanca, te dni tudi volitve v delavske svete utrjujejo sodelovanje proizvajalcev v vprašanih samoupravljanja, pred nami pa je kongres Zveze komunistov Jugoslavije. Le-ta bo vsekakor krona vsega političnega dogajanja v letošnjem letu. — Na sliki: ob prvem zasedanju novoizvoljene Ljudske skupščine Slovenije je spet zavihrala zastava s slovoja Skupščine.

Eveline ima pri filmu mnogo prijateljev. Režiser Mirko Grobler in skladatelj Bojan Adamič sta med najboljšimi. Čeprav je režiser Grobler pri snemanju, kadar gre zares, strog, sta v prostem času neločljiva. Slika zgoraj: Režiser Dobrega morja Mirko Grobler in Bojan Adamič pripravljata Eveline na prvo uro petja.

Se zvezdnice in operne pevke se uče petja, kaj se ne bi Eveline. »Če hočejo, da pojem, se bom pa naučila«, se je skorajžila. A kaj, not ne pozna. Pesmico o osličku, ki jo bo zapela v Dobrem morju, jo je naučil stric Lampret. Bila je pridna učenka, čeprav bi se ta čas, ko je sedela pri klavirju, raje igrala z učiteljivimi otroki. Desno: Takole se je začelo.

Eveline ima dober posluh. Doma je kar ni ukrotiti. Ves dan prepeva. Najbolj ji je pri srcu pesem »Rezka«. Toda ko se je bilo treba postaviti pred mikrofona, ji je začel srček hitreje biti. Tu je šlo zares. Spremljal jo je orkester. Lotti nikoli ni ujela takta. Vedno je prehitevala. »Zato pojem tako hitro, ker se bojim, da mi 'muzka' uide«, se je opravičevala. Spodaj: Frvič pred mikrofonom ji glas kar ni hotel iz grla.

Eveline SE UČI PETI

Plavolase Lotti iz Doline miru še nismo pozabili. S svojo naravno igro in ljubkostjo je pripomogla k uspehu filma. Zdaj je Eveline že iskana filmska igralka, čeprav je dopolnila šele šesto leto. Kmalu jo bomo videli v novem slovenskem filmu »Dobro morje«. Upamo, da bo v vlogi Mandine, ki je pisana zanjo, prav tako ljubka, čeprav je medtem že nekoliko zrasla. Filmska igralka biti ni kar tako. Toliko stvari zahtevajo in včasih se je treba presneto potruditi. Tako so plavolaso Lotti spremenili v rdečelaso primorsko deklico Mandino. Jahaje na oslu mora celo peti. O tem, kako se je Eveline učila peti, govori našnja reportaža, o njeni pridnosti pa sodite sami.

A. Ž.

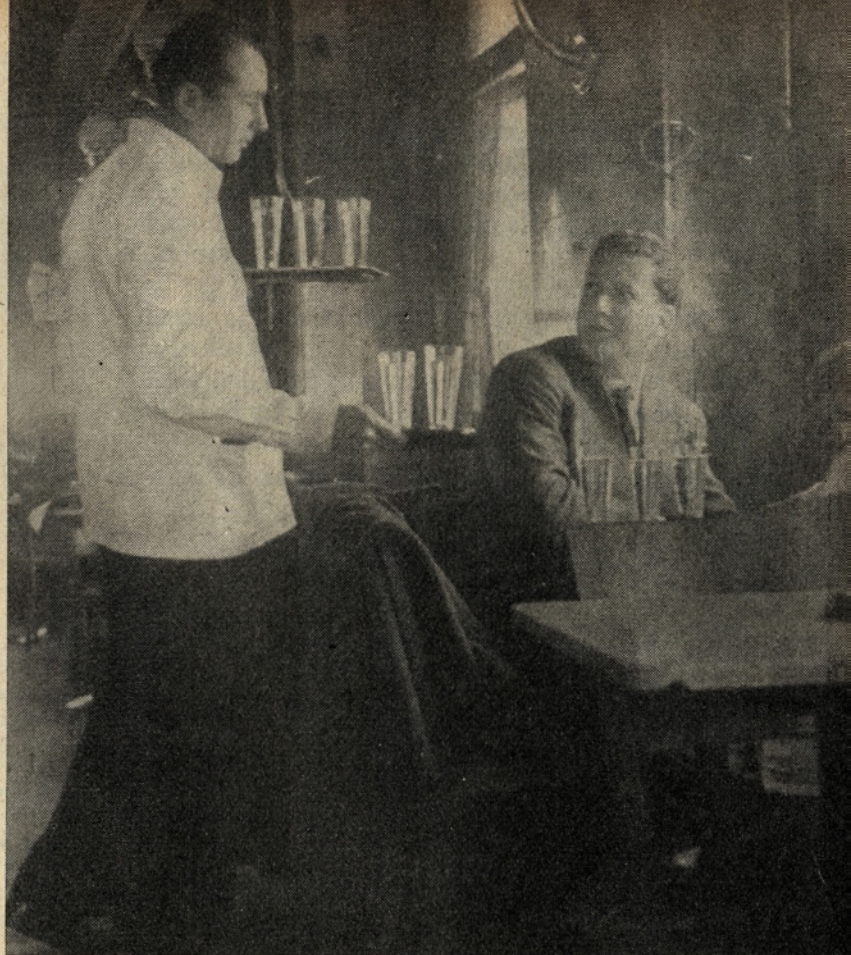
Ta presneti oslovski kašelj res ni uvideven. Eveline nima časa za bolezen, a se je loti prav takrat, ko je sredi največjega dela. Ko vsaj ne bi bilo treba peti. Pevke za boljši glas pijejo surova jajca. Še sama je poskusila. Tako, zdaj bo morda bolje in lahko stopi pred mikrofon ter zapoje na ves glas. Nekajkrat so jo posneli na magnetofonski trak, preden se je posnetek posrečil. Potem so ji ga predvajali. Eveline se je začudila. »Res ne vem, zakaj mene rabite. Tale tukaj«, pokazala je magnetofon, »poje vendar dobro, mnogo bolje kot bi jaz.« Levo: Morda bo jajček premagal hripavost.

»Moj osliček dolgo uhec je poreden potepuh.« To je pesmica, ki jo bo Eveline zapela kot Mandina v Dobrem morju. Toliko preglavic je imela, preden se je pesem naučila. Pesmico je uglasbil Bojan Adamič. Ko so jo posnemali na magnetofonski trak, je mnogokrat priskočil na pomoč in ji razložil, kako naj zapoje, da bo prav. Vse to je bilo za Eveline le nova igra. Za vsak kader filma, ki ga snemajo, misli Lotti, da jo uče nove igre. No, toliko že ve, da gre zares takrat, ko pravi režiser »kamera«. Pa pravi včasih: »Stric režiser, ti kar reči kamera in bodi brez skrbi. Bom že naredila tako, da boš zadovoljen. Levo: »Takole zapoj,« jo je učil Bojan Adamič.

Eveline dolgo časa ni našla zveze med filmom in kinom. Ko so ji prikazovali prve posnetke iz Doline miru, je začudena vprašala: »Ja, kako pa to, da imate pri filmu tudi kino.« Kar naenkrat je na platnu zagledala sebe. Začudena je poskočila. »Stric režiser«, je začudena vprašala Franceta Stiglica, »to sem vendar jaz. Kako pa sem prišla tja gor.« Zdaj je že večja in jo zato čakajo težje naloge. Stric Bojan je bil včasih prav siten. Prav tako kot je on hotel, je morala zapeti. Levo: »Poglej, Eveline, takole pa ne gre!«

Študij ob kozarcu vode

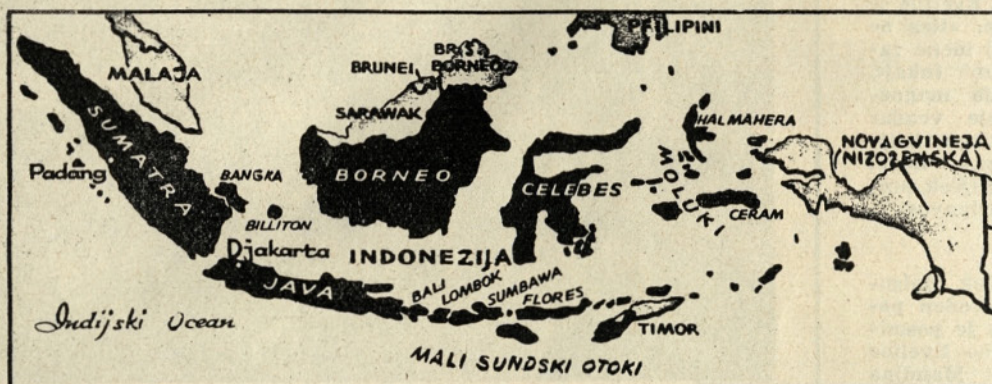

Študentje so že od nekdaj iznajdljivi. Še iz tako zamotane stvari najdejo izhod. Stanovanjska stiska in gneča po študijskih knjižnicah sta krivi, da kmalu še za študij ne bi bilo prostora. Toda če je volja, je vse mogoče. Ste že prišli kdaj čez dan v kavarno Nebotičnik? Tam so stalna omizja študentov. Ni jih težko spoznati. Obdani so s kupom skript in knjig. Tisti pregovor poznate, da je študent reven kot cerkvena miš. Zato si od študentov v Nebotičniku ne ometajo »dobička«. Navadno jih postrežejo kar z navadno vodo. Ta je pri študentu še najboljše okrepcilo. Torej vse priznanje upravi Nebotičnika, da pusti tamkaj študirati študente. Zdaj bodo tako kmalu nastopili toplejši dnevi. Stalna omizja iz Nebotičnika se bodo porazgubila po parkih. Če je volja, je moč študirati povsod. — Janez Erjavec študira v Nebotičniku vsak dan po osem ur, v štirih zimskih mesecih je to kar 240 ur. Živkovič Dušan je že pet let reden gost Nebotičnika, približno tri zimske mesece na leto, to je 75 dni v letu. Vzemimo namreč, da študira na mesec 25 dni. V petih letih študija znese to kar lepo število, 375 ur. In družba treh absolventov arhitekture. Že tri leta študirajo skupaj v Nebotičniku. Tu se lahko razgovorijo na ves glas, saj pri diskusiji in spraševanju ni mogoče govoriti potih. V teh treh letih so skupaj presedeli v Nebotičniku kar 405 ur.

»Kolonializem smo spoznali v vsej njegovi grobosti. Videli smo, kakšno siromaštvo povzroča med ljudski in kakšno nasledstvo pušča za seboj, ko ga tok zgodovine s silo izloči. Moji narodi in narodi številnih dežel Azije in Afrike vedo dobro vse to iz lastnih izkušenj.

Cesto nam govorijo: »Kolonializem je izginil.« Ne smemo dovoliti, da bi nas s takimi besedami prevarili. Rečem vam, da kolonializem še ni izginil. Kako bi mogli trditi, da je izginil, ko pa ogromna azijska in afriška področja še niso svobodna!«

(Iz govora predsednika Sukarna na konferenci v Bandungu, aprila 1955.)

Noben Indonezijec, ki se je včeraj boril za svobodo in se danes trudi za razvoj svoje dežele, ne bo dovolil, da bi jo razkosali. To je resnica, o kateri se strinjajo vsi poznavalci indonezijskih razmer. Ob tej resnici, bolj kot pred orožjem zakonite vlade, propadajo poskusi raznih »puntarjev« na Sumatri in Sulavesiju (Celebesu), pa čeprav tem izdajalcem ne primanjkuje ne orožja ne denarja. Središča, iz katerih netijo upore, so Singapur, Manilla, Formoza. Tam so na delu slamnati možje, lutke, za njimi, v senci pa bivši nizozemski kolonialisti in vsi tisti, ki ne morejo pozabiti, kakšne dobičke so nekoč pobirali v tej veliki in bogati deželi.

SUMATRA PROTI INDONEZIJJI

17. avgusta 1945, dva dni po kapitulaciji Japonske v drugi svetovni vojni, je dr. Sukarno, eden izmed najvidnejših indonezijskih borcev za svobodo, proglasil neodvisnost dežele. Bivši nizozemski gospodarji so tedaj skušali rešiti vsaj nekaj in plod teh poskusov je bila indonezijsko-nizozemska zveza. Sklenili so jo v Haagu, na konferenci »ob okrogli mizi« leta 1949. Ostala pa je v veljavi le pet let. Razrušili so jo Nizozemci sami, zlasti s svojim nepopustljivim stališčem glede zahodnega Irijana. Ta del indonezijskega ozemlja je še danes njihova kolonija.

Indonezija je dežela v južnovzhodni Aziji s skoraj dvema milijonoma km² površine in 84 milijoni prebivalcev. V glavnem mestu Indonezije, Džakarti, živi 1.900.000 ljudi. Kako pa so zanje skrbeli kolonialni gospodarji, je razvidno že iz tegale podatka: Džakarta dobiva vodo po odprtih kanalih. V 300 letih svoje kolonialne uprave Nizozemci niso našli sredstev za modernejši vodovod.

Kot bivša kolonija je Indonezija seveda predvsem agrarna dežela. Njeno največje bogastvo je za danes še kavčuk; v proizvodnji te surovine zavzema prvo mesto na svetu. Daje 90% svetovne proizvodnje kinina, pridelava velike količine kobre, palmovega olja, riža, korusa, čaja. Njena industrija se omejuje v glavnem na predelavo poljedelskih proizvodov. Močno se razvija rudarstvo, zelo narašča proizvodnja nafte in premoga. Naravna bogastva Indonezije so neizmerna in marsikakšna bodo še odkrili, saj so tam številna območja, zlasti na otoku Kalimantanu (Borneu), na katera še ni stopila človeška noga.

Indonezija se mora boriti v svojem razvoju z velikimi težavami in nanje stalno prežijo njeni nasprotniki. Glavni napor teh ljudi je naperjen proti enotnosti dežele, da bi lahko rekli: »Ti Indonežani so nesposobni, da bi se sami vladali, še jim je potrebno naše skrbništvo!«

Bivši gospodarji pri tem ne izbirajo sredstev. Vsak nezadovoljnej je posredno ali neposredno njihov zaveznik. Na Sulavesiju (Ce-

lebesu) podpirajo fanatike, ki že 11 let zahtevajo ustanovitev verske države. Neki samozvani polkovnik se je na tem otoku uprl leta 1950. samo zato, ker vlada ni hotela priznati kot del indonezijske vojske njegovega pol vojaškega, pol banditskega bataljona. Ti nasilneži pa nadzorujejo eno samo mesto, svoje oblasti niso mogli razširiti.

Podobno se dogaja na Sumatri. Tam pa se nezadovoljneži ne razumejo niti med seboj. Razni fevdalci se bojé le za svojo oblast, druge skupine pa so v službi raznih tujih koristi. Vsi ti ljudje so dobili obilno pomoč iz tujine, toda med ljudstvom niso našli opore. Predsednik Sukarno je zato večkrat poudaril, da je hrup, ki ga delajo po svetu okrog Sumatre, nesmiseln in da je upor podoben viharju v kozarcu vode.

Vsi objektivni opazovalci poročajo s Sumatre, da so perspektive upornikov brezupne. Kljub temu jim še vedno pošiljajo pomoč. Zadnje čase so vladne čete zaplenile več pošilk orožja, ki so ga odvrgele nad Sumatro neznana letala. Ugotovili so, da prihaja orožje s Formoze. To je nevarno početje, ker če se taka tuja poseganja v notranje indonezijske zadeve enkrat začnejo, ne ve nihče, kje se bodo končala. Na to nevarnost je opozoril 16. marca tudi predsednik Tito: »Ko beremo, je dejal, kako se tam stvari razvijajo, kdo vse se tam zapleta pod raznimi izgovori, me vsa ta zadeva spominja na predigro španske vojne. Zelo me na to spominja in bojim se, da nekateri mednarodni krogi, ki jim je hladna vojna prijetna, ne mislijo, da od tamkaj napravijo pohod, ki bi lahko zažgal ves svet.«

Trenutno so vlogo glavnih podpihovalcev tuje intervencije prevzeli nekateri azijski in avstralski reakcionarni krogi. V-r.

Komunistična mladina v Džakarti izraža svojo pripravljenost na odločnejšo akcijo proti rušilcem državne enotnosti, agentom bivših kolonialnih izkoriščevalcev Indonezije.

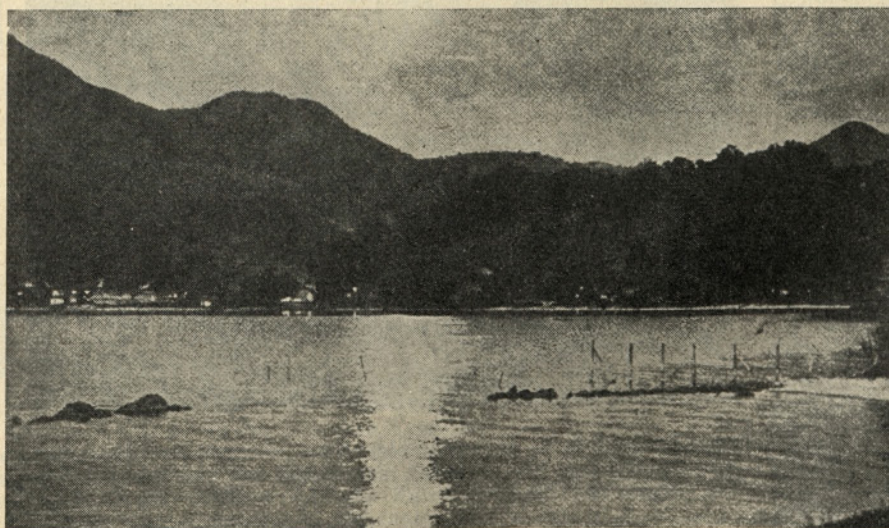

Ribiči na Sumatri. Ribištvo je v Indoneziji važna gospodarska panoga, kar je za deželo, ki jo sestavlja toliko otokov, samo po sebi razumljivo. Morskih rib ulovijo letno okrog pol milijona ton, sladkovodnih pa nad 250.000 ton.

Naftni stolp na Sumatri. V proizvodnji nafte je Indonezija na sedmem mestu v svetu. Ležišča izkorišča več tujih družb. Glavna med njimi je ameriška Caltex. Indonezijska vlada se jih ni dotaknila, svoj posel lahko opravljajo nemoteno. Družbam bi bila seveda bolj pogodu taka oblast, ki jim ne bi gledala preveč na prste — taka — kot so jim jo obljubljali uporniki. Bile pa so previdne. Razumele so, da politično gibanje v Indoneziji, ki se naslanja na tuje sile, nima prihodnosti.

Sumatra. Zaliv na jezeru Tobu. Pokrajina se zdi skoraj domača, toda v vodi preživijo krokodili in v gozdovih okrog jezera živijo panterji, tigri, sloni, nosorogi z enim in dvema rogovoma, orangutani in nešteti drugi prebivalci džungle.

Letala postajajo morda iz dneva v dan večja, dve velesili se kosata, katera bo porinila v vesolje večji in težji satelit, v splošni dirki po tehnični popolnosti ima pomembno vlogo tudi velikost. Toda le malo nestrokovnjakov ve, koliko drobnih sestavnih delcev je potrebnih za velika letala, rakete in vse mogoče izstrelke. In prav ti drobni delci so najbolj občutljivi in brez njih naprave sploh ne morejo delovati. Temu procesu bi lahko rekli s tujko proces miniaturizacije — tehnologije proizvodnje vedno manjših in manjših sestavnih delov, ki so nujno potrebni v industriji letal, raket in izstrelkov. In čeprav je človek iznašel že na tisoče najbolj zapletenih orodnih strojev, je človeška roka pri določenem delu še vedno najbolj zanesljiva. Vzemimo na primer kroglične ležaje, ki niso večji od šiber.

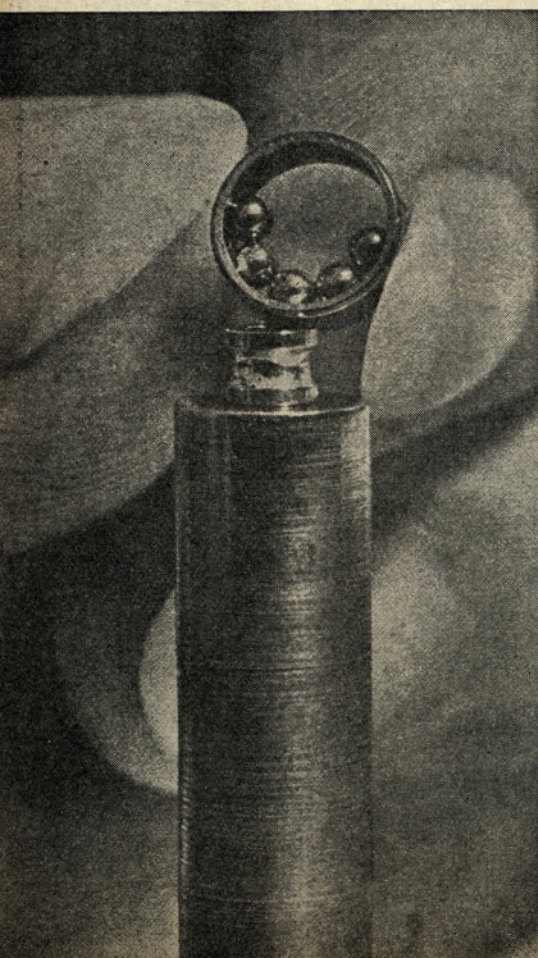

Pogled v raketo

Na sliki levo vidimo spretno roko, ki sestavljajo miniaturne kroglične ležaje, natančen posel. Že sestavljene kroglične ležaje vidimo na krožniku desno spodaj. Ležaji so sestavljeni iz treh osnovnih delov.

Precej sitno delo je tudi čiščenje. Drobne kroglice morajo biti dobro spolirane in obrušene. Zato je med njimi tudi precej odpadnega materiala. Na sliki (spodaj) vidimo delavčev roko z magnetom, ki prebira kroglice odpadnega materiala.

Na levi sliki je — če verjamete ali ne — vzorec večjega modela krogličnega ležaja. Ležaj meri nekaj več kot pol centimetra. Najmanjši kroglični ležaji so tako majhni, da jih tisoč tehta nekaj manj kot 28 gramov.

JUNAK je ameriški pevec pop-pavk Eddie Fisher. Pozval je temperamentno operno pevko Marijo Callas, naj bi z njim nastopila v televiziji. Huda Marija doslej še ni odgovorila. Odzvale so se samo nekatere zavarovalnice, ki so pogumnemu Eddiju zagotovile lepo odškodnino, če ga bo Marija Callas pri prvi priložnosti obdelala, kakor samo ona zna.

SAMO DENAR rodi denar, pravi v Hollywoodu. Za dokaz navajajo številke o nekaterih filmih. Zadnji film Mikea Todda, ki se je nedavno smrtno ponesrečil, je z velikansko reklamo dosegel izreden finančni uspeh. Izdelan po Vernovem romanu je film »V 80 dneh okoli sveta« zahteval 4 in pol milijona dolarjev stroškov, vrgel pa je doslej že 13 milijonov. Film »Gigant« z Jamesom Deanom je stal »samo« 4 milijone, vrgel pa je doslej že blizu 7 milijonov dolarjev. Da gre hudič vedno na najvišji kup..., je zlasti potrdil pri filmu »Deset zapovedi«. Stroškov je bilo čez 12 milijonov dolarjev, film pa je vrgel doslej že čez 16 milijonov dolarjev čiste stega.

ČEZ 6.000 POSKODBE so v minulem letu odnesli pismošose v elitni četrti Washingtona. Lastniki vil v tem okraju imajo hude pse, — od tod poškodbe. Vrhovni ameriški poštni upravnik Summerfield je zdaj ukrenil tole: če kak pes ogroža pismošo, dobi lastnik pismošeno svarilo. Če se grožnja ponovi, je lastnik opozorjen, da pismošose ne bo več v hišo. In mnogi lastniki vil in psov morajo zdaj sami prihajati na pošto po pošto.

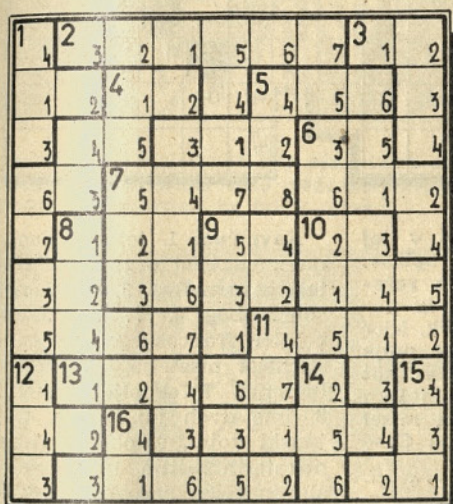
NIXON, 45-letni ameriški viceprezident, je obiskal banket na čast 43-letnemu filmskemu komiku Bobu Hopu. Banket je bil prirejen za zasluge, ki si jih je pridobil Bob Hope za svoje komične nastope v ameriški vojski. Pri zabavnem delu so gostje primerjali nosove med seboj. Pomerila sta jih tudi oba častna gosta: Nixon in Hope. In razsodišče je presodilo: »Viceprezidentov nos se res lahko kosa z Bobovim nosom, ki slovi po tem, da je podoben sijajni miniaturi smučarske skakalnice.«

V OKLAHOMI je prišla na univerzo prekrasna dama, ki ji je sledil eleganten gospod. Dama je prosila, da bi jo pregledali v rentgenskem oddelku univerze. Bolniška sestra je pozvala damo, naj se sleče in stopi pred rentgen. Ko se je dama slachila v kabini, je prišel zdravnik in vprašal gospoda, če si hoče ogledati, kako to gre. »Prav rad,« je odgovoril gospod, stopil v laboratorij in občudoval damo. Ko je bil pregled opravljen, je izročil zdravnik gospodu recept in rekel: »Tole pa kupite v lekarni.« — »Zal, to ni moja gospa,« je mirno odgovoril mladi mož. Vsa zardela je segla dama po svoji obleki in izjecljala: »Jaz sem pa mislila, da gospod študira medicino.« — Ena izmed zgodbic, kakršnim se vsa Amerika od srca nakrohoče.

MOZAIK

Besede, ki jih zahtevajo spodnji opisi, je treba vpisati v debeleje obrobljene dele lika, označene po vrsti s številko v levem gornjem kotu, in sicer tako, da črke vsake besede vpisujete po vrstnem redu, da ga kažejo manjše številke v desnem spodnjem kotu polj. Ob pravilni rešitvi dajo vse črke v liku, brane po vrstah vodoravno, misel ameriškega pisatelja Jacka Londona.

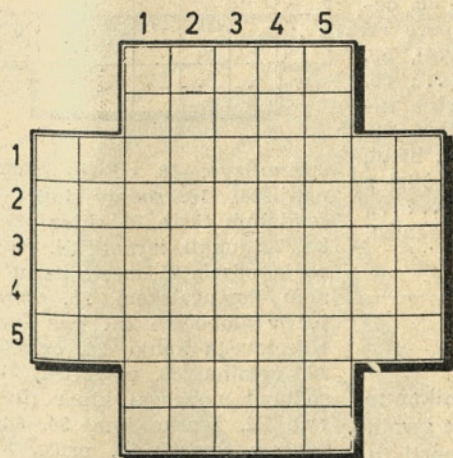
1. poljska državna skupščina, 2. ozek, dolg beneški čoln, 3. orožje nekaterih žuželk, 4. skice, preproste risbe, 5. zgodovinsko polje v Kosmetu, 6. mehanične naprave, 7. senčni obris, 8. pritrjevanje z glavo, 9. vas pri Mojstrani, 10. spodnji del hrbta, 11. slovenski slovničar, ki je

v Prešernovem času skušal uvesti svoj črkopis, 12. postava, život, 13. pristanišče v Izraelu, 14. scena, nastop nove osebe v gledališki igri, 15. nomadski narod iz Mongolije, ki je dosegel višek moči pod Atilo, 16. neovrgljivo matematično načelo.

MAGIČNI LIK

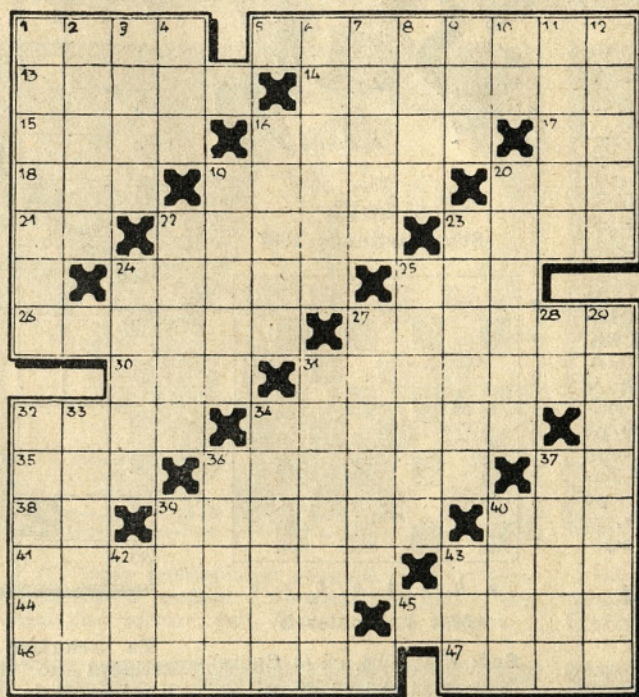
AAAAAAAAAAAAAAAA CC DD EE
HH IIII JJJJ KKK LLL MMM NNNN
OOOO PP RRRRRR SSSS T

Vodoravno in navpično:

1. beseda, ki ima pomen naprej in nazaj, 2. likovna umetnica, 3. zdravilišče, 4. Hektorjeva žena v grški mitologiji; naslov tragedij Evripida in Racina, 5. načrtovanje kvadratkov. (jos)

PRVA NAGRADNA KRIŽANKA

Vodoravno: 1. eno od osnovnih živil, 5. franc. operni skladatelj (»Werther«), 13. bajeslovni britanski kralj, ki je zbiral okoli sebe viteze »okrogle mize«, 14. staro mesto ob dolnjem toku Pada v Italiji, 15. žlahten plin, 16. rojstna vas pesnika Gregorčiča, 17. začetnici sodobnega hrvaškega pisatelja (»Čudoviti prah«), 18. čeden, 19. izbrana družba, 20. kratka najvišjega jugoslovanskega oblastnega predstavništva, 21. pijača starih Slovanov, 22. skica v geodeziji, 23. nova afriška država, 24. skrb, 25. orel iz germanske mitologije, 26. izgovarjava, 27. sklepi, vezniki člani, 30. pesem hvalnica, 31. fino strojeno kozje usnje, 32. ljubkovalno ime za Aleksandra, 34. žensko ime, 35. pod, 36. angleški humoristični pisatelj (»Trije možje v čolnu«), 37. slovenski tednik za razvedrilo, 38. začetek abecede, 39. natočiti, 40. rdeča tekočina v telesu, 41. britanska kolonija v Afriki, 43. grm z jagodami za kuhanje žganja, 44. lahka spremljevalna vojna ladja, 45. plakat, 46. otočje v Bengalskem zalivu, 47. svojina.

Navpično: 1. italijanski romantični pisatelj (»Zaročenca«), 2. ploščina, površina, 3. najvišja gora v Karavankah, 4. velika morska riba, 6. »črni kontinent«, 7. uvesti se, 8. gozdna žival, 9. naziv za Hercegovca, 10. predlog, 11. ime publicista Šinka, 12. pristojbina, 16. na hranilno knjižico vložen znesek, 19. žensko ime, 20. obljuba zakona, 22. šolska potreščina, 23. obuvalo za slabo vreme, 24. naprsna zapponka, 25. skupno ime za li-

mone, pomaranče itd., 27. skrit ven dogovor zoper koga, 28. ime črke, 29. nagon, naravni čut, 31. ime pianista Lipovška, 32. žensko ime, 33. keltsko ime za Anglijo, 34. žen-

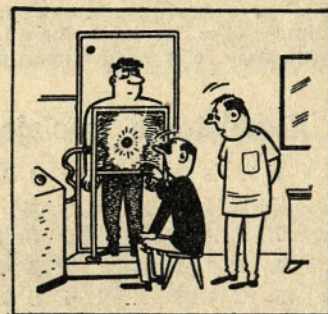
sko ime, 36. volovska vprega, 37. geološka doba v zemeljskem srednjem veku, 39. reka, ki teče iz Ladoškega jezera v Finski zaliv, 40. cunj, 42. nelep, 43. semitsko božanstvo (Baal). (nik)

NAGRADNI RAZPIS

V 14. in 15. številki bosta objavljeni dve križanki, ki skupaj sestavljata naš sedmi nagradni natečaj.

Med ugankarje s pravilnimi rešitvami bo žreb razdelil skupno 15.000 dinarjev.

Rešitve obeh križank boste poslali s pripadajočimi kuponi do roka, ki bo objavljen v prihodnji številki.

— Rad bi vedel, če je dragulj pristen: drugače sploh ni vredno misliti na operacijo.

VSEVED ?odgovarja?

Za vsako duhovito vprašanje, ki ga objavimo z odgovorom v tej rubriki, dobi vpraševalec 200 din

»ZAKAJ?»

Zakaj so ruski znanstveniki dali v drugi umetni satelit psico in ne psa?

Dame imajo prednost.

»RUPAR CVETO«

Ali verjamete v coprnice in duhove?

V coprnice verjamem, v duhove pa ne.

»URA«

Kaj bi počeli ljudje, če bi po vsem svetu naenkrat obstale ure?

Po vsem svetu bi jih naenkrat navili.

»NAJBOLJŠA REVIIJA«

Katera revija se more po kvaliteti primerjati s to številko »Tovariša«?

Naslednja številka »Tovariša«?

»FRENK, ŠOŠTANJ«

Prejeli ste pismo in plačali porto, toda ko ste ga odprli, ni bilo v njem niti listka. Kaj bi si mislili?

Take grde stvari ne sodijo v revijo.

»POSESTNIK NA LUNI«

Rad bi kupil posestvo na Luni. Prosim za naslov.

Zal so na Luni vsa zemljišča že razprodana. Lahko Vam postrežem samo z naslovom lepe parcele na Marsu.

»MORAVČAN«

Kako bi najhitreje dobil milijon?

Posljite še 4999 duhovitih vprašanj.

Y maš - Kaj veš - Kaj maš - Kaj veš - K

Logogrifi

— R — — — — — E — — — — —
 — — — — — M — — — — — D — — — — —
 E — — — — — N — — — — — M — — — — —
 — — — — — N — — — — — — — — — — K — — — — — O — — — — —
 — — — — — — — — — — — — — — — — R — — — — — O — — — — —
 — — — — — — — — — — — — — — — — A — — — — —
 — — — — — L — — — — — — — — — — — — — — — — D — — — — —
 N — — — — — — — — — — — — — — — — V — — — — —
 — — — — — E — — — — — — — — — — — — — — — — Ž — — — — — A — — — — —

Besede: ARGO, ARIJA, ASTA, ČITANJE, DAVID, DINAR, DOBAVA, DOLINA, HITER, IZOLA, KLORIT, KORČEK, OCVRK, PETIT, RANINA, REKCIJA, RENTA, TOBAK, TOČKA, VRTNINA je treba v spremenjenem vrstnem redu vpisati na gornje črtice (na vsako črtico po eno črko), tako da z že vpisanimi črkami dajo nove besede znanega pomena. Začetnice tako urejenih besed, brane po vrsti, dajo že iz antike znan pregovor. (jos)

Kombinirana izpolnjevanika

1. J E M E N + I V A N
2. T I R A N + R A G U
3. J A N K O + S T O K
4. P I N S K + R I Ž E
5. T E D E N + S N O S
6. P R I N S + T A N K
7. K A M E N + T I S A
8. N A G I B + K O T A
9. T I T E L + S R B I
10. S E L C A + Z V E N
11. P A R T E + V R A N
12. K O L A Č + S R N A
13. T O P O L + S I N J

1				V			J	
2	G						U	
3		K					J	
4			I			Ž		
5				D				T
6		A						I
7			M			T		
8	B					I		
9			B					S
10		S						C
11			E					N
12		R			L			
13	P					L		

Iz črk vsake dvojice besed sestavi novo besedo znanega pomena in jo vpiši pod isto številko v lik. Vse nove besede so samostalniki v 1. sklonu ednine. Nekaj črk je za pomoč že vpisanih.

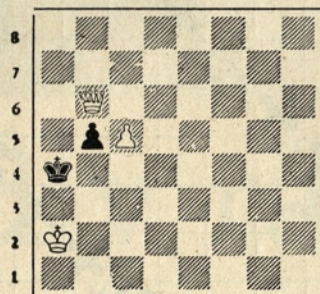
Črkovne trojice v obrobjenih delih lika bodo dale, brane vodoravno, misel rimskega pisca iger Publilija Sira. (jos)

15.

S. LOYD

»Schachzeitung« 1887

a b c d e f g h

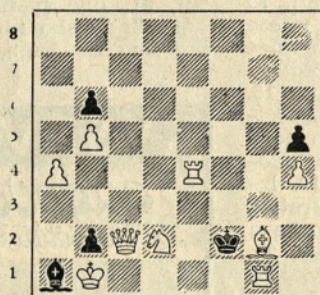
Mat v 3 potezih

Beli: Ka2, Db6, c5 (3 figure)
 Črni: Ka4, b5 (2 figuri)

16.

K. JUNKER

VI. n. »Dt. Schachblätter« 1949

a b c d e f g h

Mat v 2 potezih

Beli: Kb1, Dc2, Te4, Tg1, Lg2, Sd2, a4, b5, h4 (9 figur)

Črni: Kf2, La1, b2, b6, h5 (5 figur)

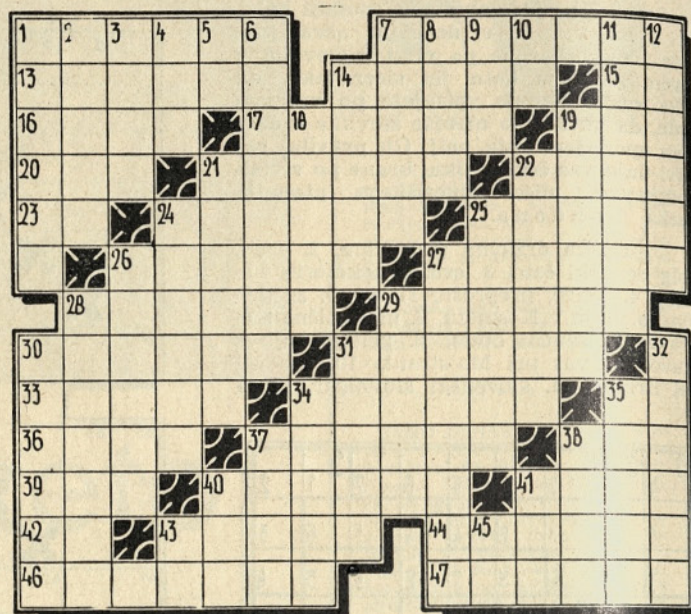
Rešitve šahovskih problemov št. 14. do 18. boste poslali skupaj s pripadajočimi kuponi do roka, ki bo objavljen v 16. številki. Ker prihodnjič zaradi objave izida lanskega tekmovanja v sestavljanju pomožnih matov ne bomo mogli objaviti nobenega nagradnega problema, objavljamo danes dva.

ZDRAVILNE RASTLINE

Ce boš mahal s palico po konju in metal kamne v luč, nikar ne misli, da te ne bo našla ljudska milica, ki ščiti preganjane živali. Tako privatno delo, ki si se ga oprijel kar brez agilnosti in elana, ne bo rodilo uspehov. Preste z nikomer ne morem deliti, saj naši peki venomer manjše pečejo. Na poti iz Kopra proti tovarni kamionov piha vedno topel in vlažen, a vihrast jug. Noben edikt Alberta Velikega ni tako pomanjkljiv kot oni, ki visi v kapeli.

V gornjih stavkih so skrita imena 20 zdravilnih rastlin. (ol)

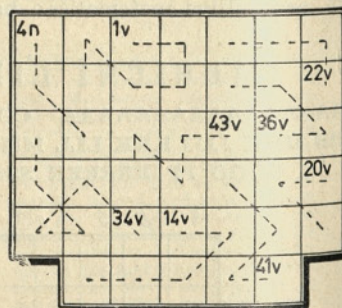
KRIŽANKA Z DOSTAVKOM

Za nekatere besede v tej križanki ne dajemo opisov. Ko bo ostala križanka rešena, jih boste dopolnili in potem prenesli v drugi lik, kjer se začnejo vpisovati na polje s številko in nato dalje, kot kažejo črtice. V drugem liku vodoravno boste dobili misel angleškega zgodovinarja Gib-

Vodoravno: 1. ...?..., 7. stolica na visoki šoli, 13. shramba za vozila javnega prometa, 14. ...?..., 15. začetnici angleškega empiričnega filozofa (1632—1704), 16. nrvnost, 17. starogrški kipar, 19. leseno kladiivo, 20. ...?..., 21. stalež, stanje, 22. ...?..., 23. staro kaldejsko mesto, 24. zubelj, 25. zemljišče, 26. trdna kamenina, 27. vrsta vrbe, 28. francoski politik, večkratni povojni predsednik vlade (René), 29. obrtniki, ki delujejo pretežno na podeželju, 30. češki skladatelj, avtor opere »V vodnjaku«, 31. obedovati, 33. žepna rutica, 34. ...?..., 35. Pad, 36. ...?..., 37. vrtna začimba, 38. debela palica, 39. struja, 40. ravnina med hribi, kotlina, 41. ...?..., 42. štiri z rim. številkami, 43. ...?..., 44. napad, naval, 46. snažnost, 47. iver.

Navpično: 1. telesna duplina z važnimi organi, 2. učitelj govornišva, 3. egiptčanski sončni bog, 4. ...?..., 5. začetnici francoskega naturalističnega pisatelja, 6. začetek bivanja, 7. skopjen petelin, 8. ime dveh junakov v trojanski vojni, 9. oblika stebila nekaterih rastlin, 10. začetnici slovenskega zborovskega skladatelja, 11. postajati ogorel od sonca, 12. mesto, ki je združeno s Hamburgom v upravno celoto, 14. starejša oblika pesmi, običajno brez glasbene

spremljave, 18. odprto sobno ognjišče, 19. sodni sluga v fevdalnih časih, 21. ptica pevka, 22. jokati, tarnati, 24. področje, odsek, 25. mesto na južnem Portugalskem, 26. segajoč v globočino, 27. ime Don Kihotovega konja, 28. ograje, 29. vrtnina, 30. poganjek, 31. sodobni slovenski kipar (Boris), 32. žensko ime, 34. suženj v Sparti, 35. priča, ki jamči za izplačilo dolga, 37. mecen slovenskih prosvetljencev, 38. košček peciva, 40. spodnja ploskev posode, 41. celotno, 43. arabski žrebec, 45. ploskovna mera.

(jos)

M E H I K A N E C

PO JACKU LONDONU

14

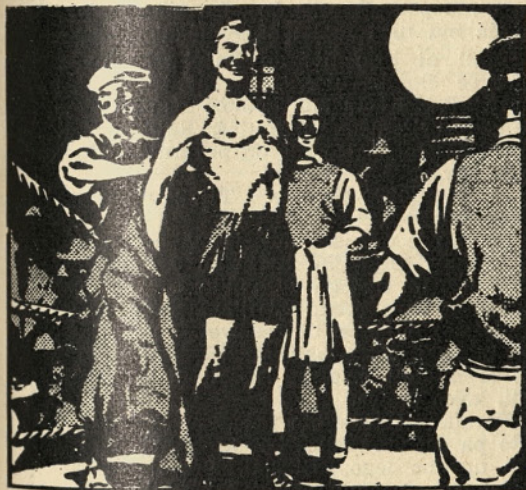
Smehljal je bil v vsaki črti njegovega obraza. Težko je bilo najti tako vedrega boksarja. Pozdravil je občinstvo in šel k Riveri.

»Ti mala mehikanska podgana, zblil te bom do smrti,« je zasikal z nasmejanimi usti. Gledalci niso ničesar čuli. Rivera se ni dvignil.

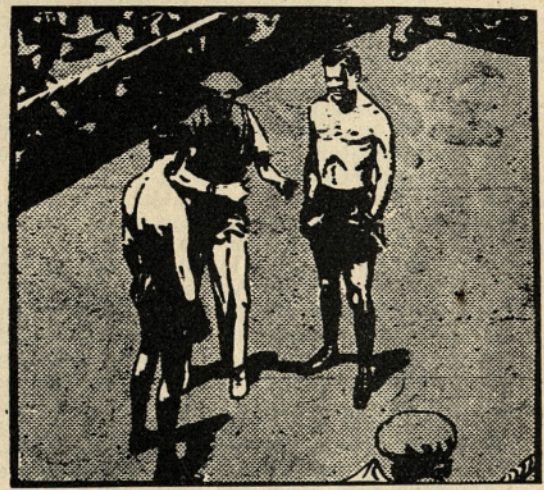
»Vstani!« je zarjovel zadaj nekdo skozi vrvi. Množica je začela žvižgati zaradi njegovega nešportnega vedenja, a Rivera je še naprej sedel.

Ko je Danny odložil plašč, so se zaslislali navdušeni klici. Imel je čudovito izoblikovano telo. Lepota, gibčnost in moč so se družile v njem.

Samo rahel šepet je prešel dvorano, ko si je slekel sviter Rivera. Telo je imel vitkejšje, kožo temnejšo, a mišice manj izrazite kot nasprotnik.

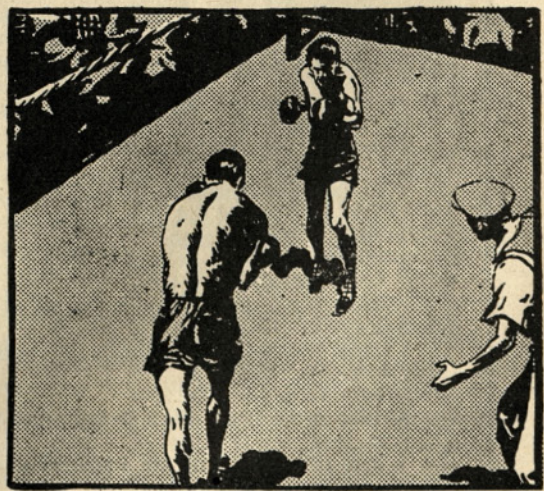
Razlika je še bolj bodla v oči, ko sta vsak iz svojega ogla prišla v sredino ringa, kjer jima je dajal sodnik zadnja navodila.

»Ne razburjaj se,« je Riveri svetoval Roberts. »Ubiti te ne more. V začetku bo srdito napadel. Ti se samo ščiti, umikaj in pojdi v clinch.«

Udarec gonga je naznanil začetek tekme. Vsa dvorana je tulila od zadovoljstva. Ljudje že dolgo niso videli borbe, ki bi se tako divje začela.

Danny se je pognal iz svojega ogla in takoj je bilo videti, da misli z nekaj udarci neusmiljeno podreti na tla mladega Mehikanca.

DVOJAVIK

NEVARNA PUSTOLOVŠČINA ZASEBNEGA DETEKTIVA Petra Kellyja

VSEBINA DOSEDANJIH NADALJEVANJ

Zasebnega detektiva Petra Kellyja je poslala policija zaradi izredne podobnosti z umrlim gangsterjem Johnom Masonom - »Jabolčkom« k znanemu roparju bank Ralphu Beamu, ki je nedavno uropal pol milijona dolarjev. Ralph je živel z ženo Do, hčerko Betty in dvema pajdašema na samotni farmi starega Cohana. Skritega denarja detektiv nikakor ni mogel odkriti. Prisiljen je bil celo sodelovati pri pripravah za napad na banko v bližnjem mestu. Medtem je pripeljal pohlep po denarju na farmo še gangsterja Jacka Pricea, ki je pripeljal s seboj kot talko Kellyjevo prijateljico Lucille. Napad na banko se že skoraj posreči, tedaj pa pridrvi policija in v boju padeta oba Ralphova pajdaša, njegova usoda pa je negotova. Samo Do in Kelly pobegneta in se v diru odpeljeta nazaj na farmo: Do, da bi obračunala z izdajalci, ki so poklicali policijo, detektiv pa v skrbi za Lucille in da bi preprečil Jacku Priceu, da bi pobegnil s skritim denarjem.

Do, ki si je očitno opomogla, je prihajala po kolovozu. Gledala ni ne desno ne levo, ampak je strmela naravnost predse. Bila je videti utrujena in razočarana. Ko je prišla do vrat, je vzdihnila, vstopila in zaloputnila vrata za seboj.

Stopil sem v hlev in odšel po stopnicah navzgor. Betty je bila varno zvezana v svoji sobi. Ko me je zagledala, se je začela zvijati, kot da bi mi hotela nekaj povedati.

Kislo sem se ji nasmejal in rekel: »Je hudo, kaj?«

Ko je vihar za hip utihnil, sem zaslišal, kako so se zunaj zaloputnila avtomobilska vrata. Ali je prišla pomoč? In za koga? Je bila policija ali Jackovi prijatelji? Stopil sem k oknu in pogledal ven. Kdorkoli je že prišel, je prišel po gosposko. Pred hišo je stala ogromna limuzina, črn Cadillac.

Obrnil sem se k Betty in jo vprašal: »Ali koga pričakuješ?«

S solzami v očeh mi je odkimala. Sele tedaj sem opazil, da komaj diha. V obraz je bila že vsa rdeča in tudi slišati je bilo, da se duši. Morda se je pretvarjala, toda ni kazalo tako. Potegnil sem ji obliž z ust. Hlastno je vdihnila zrak, nato pa me je prestrašeno pogledala.

»Prosim, Peter,« je rekla, »poskušaj verjeti, da sem bila prisiljena k temu. Nisem hotela, da bi prišlo do umora. Jack Price je rekel, da bo ubil tvoje dekle, če te ne pripeljem s seboj. On jo je tisti večer pripeljal sèm.«

»Seveda,« sem rekel. »Stavim, da je grozil tudi, da bo ubil mene.«

»Je. Res je!« Začela je jokati. Obrnila se je na bok, proč od mene, da ne bi videl laži v njenih očeh.

»Kaj pa tisto pri tolmunu, Betty? Je bilo tisto zares?«

»Rekla sem, da te ljubim. Zares sem mislila.«

»Vražji dokaz si si izbrala za svojo ljubezen.«

»Toda Jack je rekel...«

»Nikar se ne trudi. Jack je imel pištolo. Kje pa je?«

Videti je bilo, da mi ne namerava odgovoriti. Spet se je obrnila k steni in jokala. Poskusila je pač, pa se ji ni posrečilo.

Nisem se ukvarjal z njo, ampak sem začel iskati. Povsod sem gledal. Razmetal sem ji omaro, izpraznil vse predale, prevrnil žimnice, vse sem premaknil, kar se je dalo premakniti. Nobenega orožja nisem našel.

Naj gre k vragu, sem si mislil.

Ne da bi rekel Betty še kakšno besedo, sem odšel po stopnicah ven.

Cadillac je bil še vedno pred hišo. Toda v njem ali pri njem nisem videl nikogar. Obesil sem previdnost na klin, stekel k njemu in odprl vrata.

Nič nisem našel, kar bi mi povedalo, čigav je.

Ko sem pogledal h kmetiji, sem zagledal Do. V rokah je imela svojo otročjo pištolo in uporabljajo jo je kot palico, da mi je mahala, naj pridem k njej.

Odšel sem od avtomobila k hiši. Do me je čakala med odprtimi vrati. V roki, ki ji je visela ob strani, je še vedno držala pištolo.

»On je tukaj,« je živčno rekla.

»Kdo?«

»Ralph. Ne vem, kako je prišel sem, ampak tukaj je.«

V hipu je imela oči polne solza. S pištolo je pokazala proti dnevni sobi. »Tamle notri je.«

»Ali je ranjen?«

»Da.«

»Hudo?«

»Menda že.« Naslonila se je name in jokala. Čez nekaj časa je vprašala: »Betty! Kje pa je ona? Ali je našla denar?«

»Ne. Ni skrit v drevesih.«

Pozabila je, da jaz pravzaprav ne bi smel vedeti za to skrivališče, ampak je sprejela to novico s krepko psovko. »Jabolček, kaj bova pa zdaj storila?«

»Vprašala bova Ralph.«

Nekoliko se je zbrala in me pogledala s široko odprtimi očmi. »Ne vem, če boš mogel. Hudo ranjen je. Zgoraj imamo sicer ročno lekarno, toda jaz je ne znam uporabljati.«

»Prinesi jo,« sem rekel in jo gledal, ko je šla po stopnicah.

Stopil sem v dnevno sobo, da bi si ogledal Ralph. Ležal je na zofi in bil je videti mrtev. Močno telo se mu ni premikalo, oči pa je imel na pol zaprte. Roke je imel prekrizane na prsih. Dobro

jo je skupil. Precejšen kos njegove bele srajce je bil ves krvav. Nenadoma je zastokal in se začel krčevito zvijati od bolečin.

Njegova pištola je bila na mizici poleg zofe. Na tleh pa je bila prazna blazina. Bila je vsa krvava. Toda denarja ni bilo nikjer. Vse je napravil, kar je imel v načrtu, samo banke se mu ni posrečilo oropati.

Stopil sem k njemu, si vzel stol in se usedel. Zaslišal me je in pogledal. Kljub bolečinam so se mu oči zožile in prav prijazno se mi je nasmešnil. »Kako gre kaj, Jabolček? Me veseli, da se ti je posrečilo pobegniti.«

Nisem odgovoril, pač pa sem mu odmaknil roke z rane. Huda rana je bila. Kroglja ga je zadela v levo stran prsnega koša ter mu izstopila na drugi strani. Očitno je bilo poškodovanih več občutljivih organov. Ko sem gledal rano, sem vedel, da je smrt le vprašanje časa, razen, če se mu posreči priti do zdravnika — in morda mu tudi to ne bi pomagalo.

Meni ni bilo nič do Ralph Beam, toda če človek umira, ga ni treba še mučiti. Rekel sem mu, kolikor sem mogel prijazno: »Pomoč potrebuješ, Ralph.«

Odkimal je. »Do me bo pozdravila. In to dobro.«

»Tako dobro že ne. Ti potrebuješ zdravnika.«

Za hip je pomislil in prikimal. »V redu — Albany. Odpeljali se bomo v Albany. Tam poznam nekega zdravnika.«

Nisem se prepiral z njim. Tako dolgega potovanja ne bi preživel. Pomoč bi mu bila potrebna takoj. In morda je bilo res še najbolj pametno sedeti in ga gledati, kako umira.

Premaknil je svojo težo, se skremžil, nato pa se nasmešnil, ker je očitno našel bolj ugodno lego. Bil je na svoj način zelo pogumen človek. Ranjen je bil, to je res. Toda to je bil del njegovega poklica in zdaj, ko jo je bil izkupil, je pač ležal in trpel.

»Kako se ti je pa posrečilo pobegniti?« sem ga vprašal.

Z rokami je spet prijel za rano in se zasmel. Tega ne bi smel storiti. Smeh mu je zastal v grlu in zvil se je od bolečine.

»Prekrito hitro se je vse skupaj dogajalo,« je rekel. »Najprej sem mislil, da si ti kriv, da nisi onesposobil alarmnega sistema.«

»Pa sem ga.«

»Vem. Bili smo izdani.« Ne da bi omenil Betty in očitno brez jeze je dodal: »Moral bi bil vedeti. Saj se je dovolj čudno vedla.« Začel se je spet premikati, pa si je premislil in obležal tako, kot je bil. »Pošteno bi jih zaslužila.« Pogledal me je v oči. »Pa je vseeno dobro dekle. Kar v redu punca, kaj?«

»Sijajna je.«

»Saj ne misli slabega, veš. Samo nekoliko ošabna je včasih.«

Poskusil se je zasmejati, pa si je premislil. »To je bila veselica,« je rekel.

»Vzel sem enega izmed direktorjev banke s seboj. Zelo finega gospoda. Prisilil sem

ga, da je hodil pred menoj. Osli! Kar streljali so. Njega so zadeli v nogo, pa tudi jaz sem jo skupil. Pa so le nehali streljati, ko so videli, koga imam s seboj. Prisilil sem ga, da me je peljal k svojem avtomobilu in me odpeljal. Nato sem jim zavpil, da ga bom strl kot steno, če bom kje videl barikado na cesti ali če nama bo kdo sledil. Nihče ni nič storil. Verjetno so si mislili, da bom tako in tako umrl.

»Kaj pa direktor? Ali si ga ubil?«

Skremžil se je, toda tokrat ne od bolečine. »Ubil? Zakaj bi ga pa ubil? Vrgel sem ga iz avtomobila kmalu potem, ko sva prišla iz mesta. Telefoni ne delajo in dolge ure bo potreboval, da bo prišel do policije.«

Nato je umolknil in zaprl oči. Globoko je dihal in vsakokrat, ko je izdihnil, je tudi zastokal. Nič nisem rekel, le gledal sem ga in če sem sploh kaj čutil, to prav gotovo ni bilo usmiljenje.

Do se je vrnila. Še vedno je držala pištolo v rokah. Hotel sem ji jo vzeti, toda odkimala je in si jo vtaknila v nedrje. Odprla je ročno lekarno in se sklonila k Ralphu.

Vrata so zaškrpala in obrnil sem se. Med vrati je stal Jack Price, se režal kot opica, njegova pištola pa je bila kot po navadi naperjena naravnost vame.

Tudi Do ga je zagledala in zazijala. »Kaj pa ti delaš tukaj?«

»Naj se gospod obrne,« je rekel Jack. Do je gledala zdaj enega zdaj drugega in je bila očitno zmedena. »Kaj pa hoče s tem reči, Jabolček?«

Skomignil sem z rameni.

Jackov nasmeh je izginil in oči so se mu zožile. »Resno mislim, ljubica. Naj se obrne, pa boš videla, kaj hočem reči.«

Do me je pogledala. Z roko je segla do roba bluze, kjer je imela skrito pištolo. Uganil sem, da mi hoče povedati, naj zmotim Jacka toliko, da bo lahko prišla do pištole in ga ustrelila.

»Morda bo bolje, če storiš, kar pravi,« je rekla.

Začel sem se počasi obračati. Ko sem slišal sikanje Do, sem se naglo obrnil. Pričakoval sem, da jo bom videl, kako strelja na Jacka. Namesto tega pa je divje gledala vame in še vedno segala pod bluzo. Vrgla mi je v obraz umazano psovko.

Jack Price se je med vrati glasno smejal in ni nikamor več meril s svojo pištolo.

Tudi Ralph je zaklical: »Ustrelj svinjo, Do!«

Tudi on je imel mene v mislih.

Vsem je bilo jasno, samo meni ne. Razumel sem samo to, da bi bilo najboljše zame, če bi jo čim prej pobrisal. Vlekla je že pištolo iz bluze, ko sem šinil kot puščica.

Na mojo srečo Jack ni imel posebne veselja streljati, zlasti še, ker je videl, da je to pripravljen storiti nekdo drug namesto njega. V hipu sem bil pri vratih in se obrnil na levo proti stopnišču. Jack se je umaknil prav v hipu, ko je Do ustrelila. Tik pred menoj se je stena zaprašila, ko se je krogla zarila vanjo.

Stekel sem po stopnicah in preskačeval pri tem kar po dve, tri stopnice. Ne vem natanko, kolikokrat je Do ustrelila, preden sem dosegel prvo nadstropje in tekem naprej, na podstrešje.

Prvo, kar sem zagledal na podstrešju, je bila velika krojaška lutka. Zgrabil sem jo in jo vrgel skozi zaprto okno. Razbila je steklo in odnesla s seboj skoraj ves okenski okvir. Skočil sem na okno in posrečilo se mi je doseči streho. Odrinil sem se z nogami, se prijel z obema rokama za streho in se nekako potegnil gor.

Komaj sem bil varno na strehi, sta Do in Jack že pritekla na podstrešje. Očitno sta postala začasna zaveznika, zadržala pa ju je to, da sta morala preiskati prvo nadstropje. Hrup, ki ga je povzročila krojaška lutka, jima je povedal, kje sem. Visel sem na mokri, spolzki opeki in poslušal.

»Verjetno je zbežal skozi okno,« je rekla Do in njuna glasova sta se mi približala.

»Nekaj leži doli v blatu,« je rekel Jack.

Njuna glasova sta se spet oddaljila. Odšla sta dol, da bi si ogledala krojaško lutko.

Previdno sem se splazil na vrh strehe. S težavo se mi je posrečilo, da sem se, držeč se za sleme, spravil na drugo, odvetrno stran strehe. Spodaj so se zaloputnila večna vrata in spet sem slišal glasova Jacka in Do. Našla sta lutko in Do se je znebila sočne kletvice. Stala je na dvorišču in me iskala. Ko je že mislila pogledati gor, sem se sklonil.

Naslednje pol ure je bilo prava muka. Do in Jack sta hodila naokrog in me iskala. S sluhom in vidom sem se jima uspešno izogibal, tako da sem se plazil po strehi, ki jo je bičal vihar.

Nato sem skozi vihar slišal tenek glas, ki me je klical: »Peter! Peter!«

Lucile, ki je prihajala k hiši z nasprotni strani, me je opazila. Naročil sem ji bil, naj počaka pol ure, preden me pride iskat. Todaj kdaj je bilo to? Kako dolgo me je že iskala? Tega nisem vedel. Izgubil sem ves smisel za čas.

Z rokami sem ji skušal dopovedati, naj bo tiho, nato pa sem opazil Jacka in Do, ki sta ji stekla naproti. V zadnjem hipu sem se skrtil. Čez sleme sem gledal, kako je Do stopila k Lucille in jo s pištolo v roki odpeljala v hišo. Jack je šel z njima. Očitno je bilo, da sta opustila iskanje.

Ne vem, kako dolgo sem ostal na strehi. Ker je bil dan siv in oblačen, je bilo težko po svetlobi ugotoviti, koliko je ura. Poslušal sem in čakal, da bi zvedel, kaj bo storila Do. Toda vsi so ostali v hiši. Še zmerom nisem vedel, zakaj se je Do tako iznenada obrnila proti meni. Če sem še tako poskušal, nisem mogel najti razlage.

Naposled sem spoznal, da moram dol s strehe. Nekoliko temneje je postalo in po mojih računih je bilo pozno popoldne. Vihar je divjal z nezmanjšano močjo in zeblo me je, da sem se komaj premikal. Še nekaj časa, pa se res ne bi mogel več. Odprta mi je bila samo ena pot: tista, po kateri sem prišel. Skozi razbito okno.

S težavo sem se splazil k oknu. Že nekaj časa je minilo, odkar sem bil slišal zadnjič glasove, pa sem se vendarle ustavil in poslušal. Nič. Previdno sem spustil noge čez rob strehe in obvisel na rokah. Z nogo sem dotikal okenski podboj, zadržal dih in se spustil. Toda otropeli prsti me niso hoteli držati. Čutil sem, kako padam, se skušal prijeti za kar koli in posrečilo se mi je doseči zgornji rob okenskega podboja.

Padel sem na podstrešje. Čutil sem udarec, ko sem se s hrbtom zadel ob podboj, nato pa sem bil na varnem. Ležal sem na podstrešju, varen pred vetrom in dežjem.

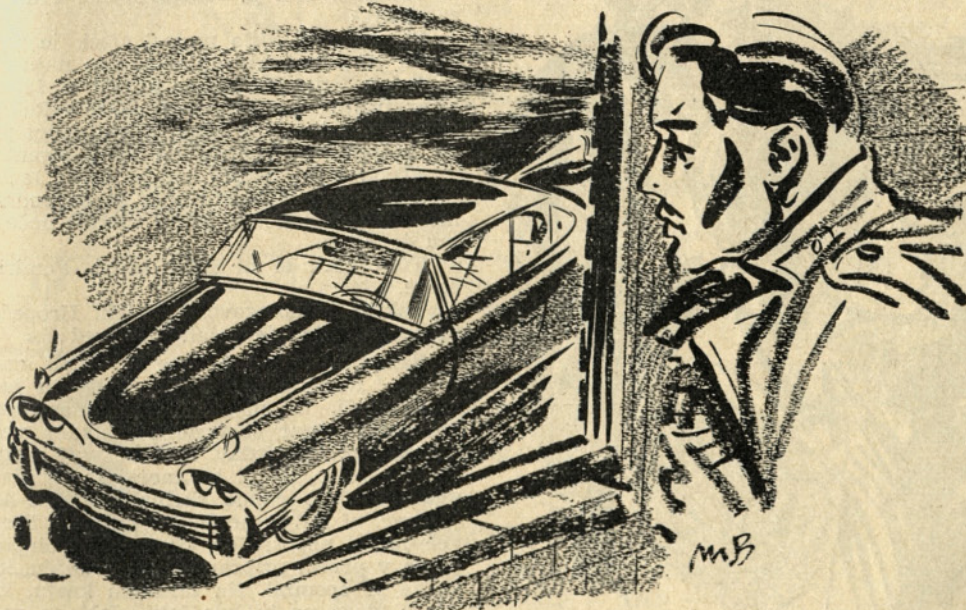
Splazil sem se proč od okna v temen, suh kot. Zatišje mi je dobro delo in čutil sem, kako se mi toplota širi po telesu. Čez nekaj časa sem vstal in se skušal premikati. Tudi ko sem že lahko zaupal svojim udom, so mi zobje še zmerom šklepetali od mraza. Zdelo se mi je, da sem bliže pljučnici, kot je bil kdaj koli pravi Jabolček.

Nazadnje sem prav previdno odprl vrata na podstrešje. Vsi glasovi, ki sem jih slišal, so prihajali iz prtiličja. Potihoma sem odšel v svojo sobo, se slekel in se temeljito obrisal z brisačo — in naposled odkril, kaj je povzročilo nenadno jezo Do, ko je Jack zahteval, naj se obrnem.

Ponarejeno materino znamenje — jabolko — simbol moje osebnosti kot roparjevega prijatelja — je izginilo brez sledu. Zaklel sem prav tako sočno kot Do. Preklinjal sem MacEliffa in njegove nore načrte, psoval strokovnjaka za tetoviranje, ki je prisegal, da bo znamenje ostalo vsaj šest tednov ali več, in navsezadnje še samega sebe, ker sem bil tako neumen, da sem jim verjel.

Nato sem se ujezil. Poiskal sem nekaj obleke, srajco, hlače in čevlje in se oblekel. Hitro sem preiskal nadstropje, da bi našel nož, pištolo ali kakršno koli drugačno orožje, pa nisem nič našel. Pri stopnicah sem se ustavil. Moral sem dol v kuhinjo — tam bi našel vsaj nož.

V hiši se je vedno hitreje temnilo. Električni vodi so bili potrgani. Upal sem, da se mi bo v mraku posrečilo neopazno priti v kuhinjo. Glasov, ki so prihajali od spodaj, nisem razumel. Toda

Pred hišo je stala ogromna limuzina, črn Cadillac.

zdelo se mi je, da so vsi v dnevni sobi. Počasi sem se začel spuščati.

Edina luč je bila v dnevni sobi. V senci pred odprtimi vrati sem se ustavil in pogledal noter.

Do je sedela pri Ralphu, ki je bil videti v nezavesti. Jack je držal Betty, Lucille pa se je stiskala v kot in z obraza se ji ni dalo nič razbrati.

Ogledal sem si Ralpha. Bil je na sveže previt in videti je bilo, da so to opravile spretno roke. Verjetno je bilo to Lucillino delo. Morda so ji darovali še toliko časa, da bi zvedeli, kje ima Ralph skrit denar.

Pistolet Do, Jacka in Ralpha so bile na mizi in to je pomenilo, da so sklenili premirje. Očitno je bil napočil čas, ko so mrhovinarji morali sodelovati. Vsi so imeli isti cilj in dokler ga niso dosegli, so potrebovali drug drugega.

Vedel sem, da to sodelovanje ne bo dolgo trajalo. Jack in Betty sta skovala natančen načrt, v katerem ni bilo prostora za Do. Ta pa je bila še bolj odločna. Zaradi tega denarja je že ubijala in bi bila pripravljena do spet storiti.

Slišal sem, kako je Do rekla: »Zbudi ga spet.« In Lucille se je ubogljivo premaknila in odšla po ročno lekarno. Kot risi so spremljali njene kretnje.

Spet sem se spomnil na orožje in za hip sem pomislil, ali ne bi poskusil planiti po eni izmed pištol na mizi. Ker sem bil telesno tako izčrpan, bi se mi ta poskus prav gotovo ne posrečil. Ostala mi je samo še kuhinja. Tipaje sem odšel po hodniku. Spomnil sem se še nekaj — na Ralphovo steklenico viskija. Davi je še stala na kuhinjski mizi. Gotovo je bila še nekje v kuhinji. Požirka žganja sem bil prav tako potreben kot orožja.

Našel sem steklenico in krepko potegnil. Tekočina mi je stekla v želodec, se obrnila in se mi pognala v glavo. Telo se je ni preveč razveselilo. Moral sem se uvesti in premagovati slabost, potem pa je le začela prijetno učinkovati. Toplota se mi je razlezla po vsem telesu. Vstal sem, napravil še en požirek, nato pa še enega in se zares dobro počutil.

Preiskal sem več predalov, da bi našel nož. Nazadnje sem našel mesarsko sekirico, ki je bila težka in okorna, pa sem jo kljub temu vsaj začasno vtaknil za pas. Ko sem se tako oborožil, sem se obrnil proti dnevni sobi.

Lucille je bila spet v svojem kotu, kjer je nanjo pazil Jack. Ta je gledal zdaj Do, zdaj Betty, zdaj Lucille. V rokah je imel svojo pištolo. Betty je spet postala podobna granitni skali in ni govorila nič, pač pa se ji je v očeh videlo, da vse skupaj sovraži.

Ne vem, kaj je Lucille storila z Ralphom, toda spravila ga je k zavesti. Bilo je skoraj tako, kot da bi bil postal zdaj močnejši. Najbrž je bil to zadnji napor volje do življenja, ki se pojavi včasih tik pred smrtjo. Oprl se je na komolce, toda oči so bile še vedno steklene in bil je milijon kilometrov daleč.

»Denar, Ralph!« ga je spodbujala Do. »Kje je denar?« Dregnila ga je. »Povej mi, ljubček. Povej mi, kje je denar.«

Skušala mu je vsiliti svojo voljo, kot mu je verjetno poskušala že vse popoldne. Čakala je na odgovor. Pa ga ni dobila. Premaknil se je, se še bolj dvignil in spustil noge na tla.

Razveselila se je. »Tako, Ralph. Pojdi po svoj denar. Nikar mi ne povej, kje je. Nikomur ne povej. Pojdi ponj. Ali slišiš, Ralph? Pojdi po svoj denar!«

Prikimal je in nekaj zamomljal, nato pa vstal kot živ mrlič. Do ga je podpirala, ne vem pa, zakaj mu to ni bilo všeč. Zamahnil je z roko in jo odrinil. Nisem videl njenega obraza, toda vedel sem, da je vznemirjena.

Nato je Ralph zamrmral edino besedo, ki je bila razumljiva: »Moj denar...«

Začel je stopati proti vratom. Ne vem, kako je to zmogel. Toda počasi, trdo in negotovo se je le premikal.

Jack je zgrabil drugo petrolejko, jo dal Lucille in ji namignil, naj stopa pred njim. Vsi so šli ven pred Ralphom. Vsi, razen Do. Ko so drugi prišli do vrat, se je ona hitro obrnila, ker se je spomnila na pištolo.

V tistem trenutku sem se premaknil tudi jaz. Opotekel sem se naprej, toda imel sem svinco v nogah. Samo pet metrov je bilo do mize, toda zdelo se mi je, da jih je tisoč. Do me je zagledala. Skočil sem.

V sobi je postalo nenadoma temno — drugi so bili odnesli luči. Z Do sva se hkrati zaletela v mizo. Zamahnil sem proti njej z nožem, jo zgrešil, pa še nož se mi je izmuznil iz rok. Mrzlično sem začel iskati eno izmed obeh pištol. Našel sem jo v hipu, ko je tik poleg mene

počil strel. Strel se je izgubil v grmenju nevihte.

Do je imela Ralphovo pištolo, jaz pa sem našel njeno. Ustrelila je bila trikrat, morda po naključju, morda namenoma, potem pa sva obadva čakala. Še sanjalo se mi ni, kje stoji.

Cela minuta je minila, preden je spregovorila. »Napraviva kupčijo, Kelly. Če si našel mojo pištolo, vedi, da je v njej samo še en naboj. V moji jih je pet, pa še večji so. Se hočeš sporazumeti?«

Molčal sem. Bal sem se, da bi ustrelila v smer, odkoder je prihajal moj glas. Obenem pa sem si mislil, da ima glede pištol verjetno prav. Če ima človek samo en naboj v pištoli malega kalibra, si ne upa zgrešiti.

Spet je spregovorila. »Iti moram za njimi, ker jih Ralph pelje k denarju. Pomisli, Kelly, pol milijona dolarjev si lahko razdeliva, če mi pomagaš, da se znebiva ostalih. Jacku ne zaupam nič bolj kot tebi. In — spomni se, enkrat sva se ljubila.«

Obmolknila je, poslušala, nato pa se nekoliko živčno zasmejala. »V redu. Saj mora veljati. Jaz grem ven...« Odšla je proti vratom in skozi njega. Nisem je ustavljal.

Vstal sem in začutil, da sem ves premočen od potu. Pregledal sem pištolo in videl, da je govorila resnico. Ostal mi je samo še en naboj. To ni bilo dovolj, da bi se lotil gruč upancev. Sklenil sem, da se moram vsaj začasno sporazumeti z Do. Vtaknil sem pištolo v žep in odšel ven.

Ralph in drugi še niso prišli daleč. Svetilka jih je osvetljevala, ko so bili še prav blizu hiše. Ralphova ramena so bila pobešana, da so se mu roke skoraj dotikale tal. Zdal je držal svetilko Jack. Ralph ni govoril, samo težko je sopel in strmel predse. Ralph Beam ni čutil bolečin. Niti toliko se ni zavedal, da bi se boril za življenje. Ravnal je samo še po nagonu.

»Hudič, Ralph, kam si skril denar?« je zarohnel Jack.

Čutil sem, kako se je v temi poleg mene nekdo premaknil. Bila je Do. V roki je držala Ralphovo pištolo, toda ni merila vame. Pogledala me je sicer, a vsa njena pozornost je veljala skupini pred nama.

»Tisto o kupčiji sem resno mislila, Kelly,« mi je tiho rekla. »Potrebujem pomoč in prav vseeno mi je, kje jo dobim. Še malo prej pa bi te zlahka ubila.«

Prikimal sem ji. »Dogovorjena sva — za sedaj.«

Skupaj sva odšla naprej. Jack je poskočil in pomeril proti nama, ko naju je zagledal, toda Do ga je držala v šahu. »Kar pusti!« mu je rezko velela. »Rekla sem mu, naj dela z nami. Zdelo se mi je, da potrebujem nekoga na svoji strani.«

»Toda kako hudiča...« je začel Jack. Do se mu je nasmešnila in še vedno merila vanj. »Močan je in umreti noče,« mu je rekla.

Tudi Jack si ni želel smrti. Pomiril se je.

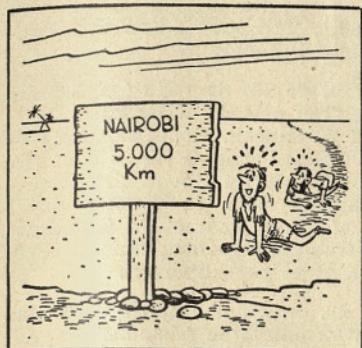
Tokrat je spregovoril Ralph. Hropeče in zraka željno je dejal: »Mildred...«

Samo ta beseda, to ime in vedeli smo dovolj. Razumeli smo. Do, Betty in jaz smo vedeli, da nam je Ralph naposled dal tisto, česar sam ne bo nikdar več potreboval. Spogledali smo in vsaj meni se je zdelo, da bi bil moral to že prej uganiti. Tako čudno skrivališče, kot so jablane, si Ralph ne bi bil izmislil. Preveč je bil neposreden, da ne bi zakopal plena v prvem pripravnem skrivališču, ki se ga je spomnil. Na takšnem kraju, ki se ga zlepa ne bi kdo lotil. Jablane rastejo za žive ljudi, zdravil jih je, ker jih je imel rad in ker je hotel, da bi živele.

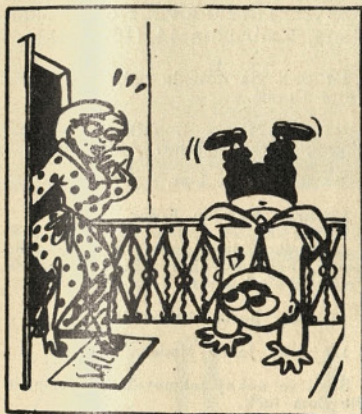

»Denar, Ralph!« ga je spodbujala Do. »Kje je denar?«

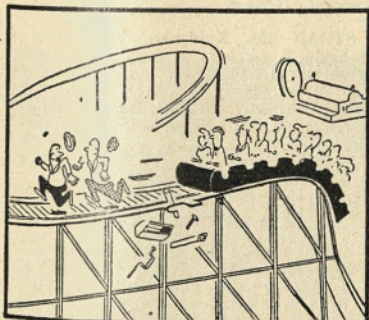
Kaj znaš - Kaj veš - Kaj znaš - Kaj veš - Kaj

— Pogum, tu je prometni znak! Končno sva prišla do naseljenega kraja!

— Oprostite, tovarišica Rozalija, ali mi lahko posodite kake mozeve naramnice?

— Ali mi nisi rekel, da danes vozički ne bodo delovali?

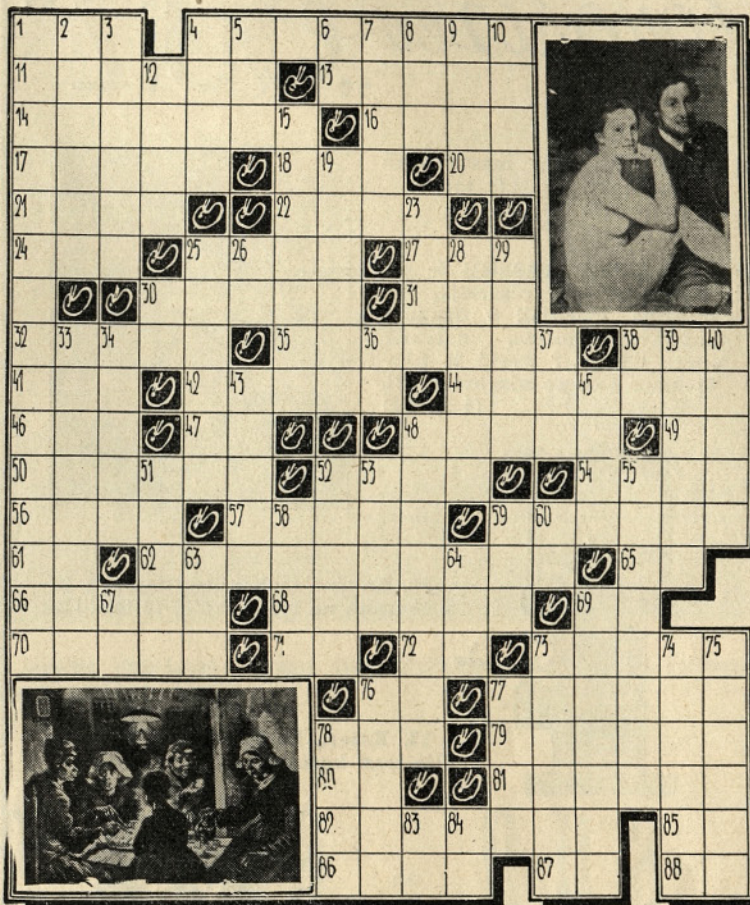

— Če jo bova do konca pojedla, se mama niti spomnila ne bo, da jo je spekla.

Vodoravno: 1. strelno orožje, 4. sopotnik impresionističnega gibanja, primitivistični slikar eksotičnih motivov, imenovan »Le douanier« (Henri), 11. zadirčen, robot, 13. francoski slikar, ki se sicer ni štel za impresionista, a je njegov stil postal simbol novega gibanja (desno zgoraj izrez iz njegove slike »Zajtrk v prirodi«), 14. sodobni angleški dramatik in filmski igralec (»Ljubezeni štirih polkovnikov«), 16. teža zavoja, 17. pomembno industrijsko mesto v Belgiji, 18. visoke igralne karte, 20. vzklík, 21. zelenica v puščavi, 22. kruti rimski cesar, 24. pritok Save, 25. vrsta juhe, 27. kratica mladinske organizacije v Sloveniji, 30. strahovlada, 31. bajeslovni sodnik v grškem podzemlju, 32. večje časovno razdobje, 35. slikar motivov z Južnega morja, ki je razočaran zapustil Evropo in se za stalno naselil na Tahitiju (Paul), 38. drugo ime za Ork, 41. podoba, 42. prizorišče letošnjega smučarskega prvenstva v klasičnih disciplinah na Finskem, 44. marljive žuželke, 46. nemški filozof (Georg), 47. avtomobilski znak Nizozemske, 48. tuje moško ime, 49. začetnici »goriškega slavčka«, 50. priimek slovenske in državne prvakinje v metu krogle, 52. južnoameriška država, 54. del kosa, 56. francoski filmski komik, 57. roman francoskega pisatelja Chateaubrianda, 59. superoksid, 61. dva enaka soglasnika, 62. mikavnost, interesantnost, 65. kratica za »Radio Ljubljana«, 66. žensko ime, 68. potiskati, 69. kem. znak za kobalt, 70. tovarna barv in lakov v Medvodah, 71. okrajšava za »srednji«, 72. dalmatinska vprašalnica, 73. govornik, 76. osebni zaimsek, 77. srditi, 78. romanska nikalnica, 79. raztelevalec, 80. veznik, 81. žensko ime, 82. angel, 85. arabski žrebec, 86. ime pesnika Župantiča, 87. kvartaški izraz, 88. japonska dolžinska mera.

Navpično: 1. slikar pariškega nočnega življenja in dirkališč, alkoholu vdani pohabljenec plemiškega rodu (Henri de),

Križanka »Francoski impresionisti«

2. škotski legendarni ljudski pevec, 3. premik figure pri šahu, 4. ime filozofa Descartesa, 5. osebni zaimsek, 6. začetnici slovenske knjižne založbe, 7. bajeslovno bitje s konjskimi nogami in repom, 8. števniki, 9. tovarna barvil in pisarniških potrebščin v Celju, 10. država v ZDA, 12. prestolnica Estonske SSR, 15. nizozemsko-francoski slikar, ki je imel s svojo smelo tehniko velik vpliv na ekspresioniste (levo spodaj njegova slika »Krompir jedoc«), 19. francoski impresionist,

23. rusko moško ime, 25. resnični, možni, 26. ploskovna mera, 28. odporniško gibanje proti britanski oblasti v Keniji, 29. otroško vozilo, 30. dve črki, ki označujeta poseben angleški glas, 33. špansko-francoski slikar kmečkih tipov in pejzažev (Camille), 34. zbor osmih pevcev, 36. dva različna samoglasnika, 37. oseba iz indijskega epa »Mahabharata«, 38. kratica za votlo mero, 39. starogrški dramatik, 40. impresionistični slikar, za katerega so zlasti značilne slike plesalk (Edgar), 43. sestavina nafte, 45. dolina pod Triglavom z bohinske strani, 48. pošten, vrl, 51. pritlikavo, 52. gorska planota ob pogorju Hindukuš, 53. del umetniškega imena bolgarskega pisatelja Ivanova (Pelin), 55. udomačiti, 58. palica boga Bakha, 59. domače živali, 60. skrajni konec celine, 63. orel iz germanske mitologije, 64. tuje žensko ime, 67. italijanski spolnik, 69. francoski slikar, vodja postimpresionizma in predhodnik ekspresionizma (Paul), 73. veliki francoski impresionistični slikar, ki je v svojih stvaritvah kazal zlasti zanimanje za ženo in mater (Auguste), 74. ime več čeških kraljev, 75. stikati verze, 76. najdoslednejši predstavnik impresionizma, ki je slikal izključno pokrajine (Claude), 77. vrsta stopice, 78. moško ime, 83. grška črka, 84. romanski nedoločni člen. (F. P.)

Logogrifna izpolnjevanika

Če prvotni besedi eno črko spremenimo, odvezamo ali dodamo, dobimo njen logogrif.

Prvi opis velja brez polja s krogci, drugi pa skozi ves lik:

1. italijansko vele mesto (orig.) — drugi priimek Zinke Kunc, 2. zbor, kjer se kupuje in prodaja — semena, 3. domača žival — ptica iz družine drozgov, 4. kovi-

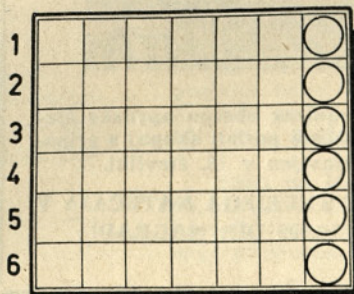
na, potrebna v jeklarski industriji — italijanska filmska igralca, 5. angleški pisatelj (»Tristram Shandy«) — slovenski impresionistični slikar, 6. gora v zahodni skupini Julijskih Alp — sestavljanje strojnih delov.

Na poljih s krogci dobiš zgodovinsko mesto v Italiji. (Jos)

KEMIČNA UGANKA

AR — DU — FOR — FOS —
GON — LAN — ŠIK — TAN —
TAN — TI

Iz gornjih zlogov sestavi pet kemičnih elementov. Če boš potem simbole teh kemičnih elementov pravilno uredil, bodo dali še en kemični element. (La St)

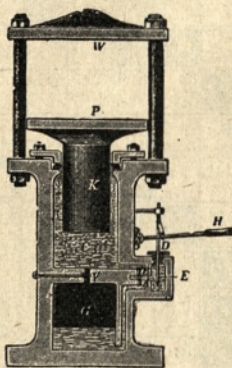

tovarišev „QUIZ“

10. V katerem mestu stoji ta slavolok? (3 točke)

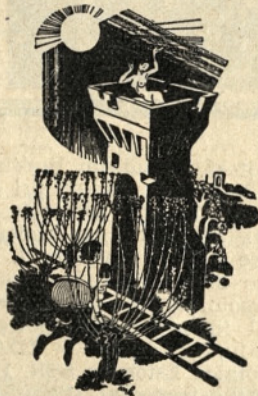

11. Kateri skladatelj je po drami nekega pisatelja, ki smo ga omenjali v drugem natečaju »quiza«, ustvaril opero »Hulda«? Prvič je bila izvajana šele po njegovi smrti. (4 točke)

12. Kakšna mehanična naprava je prikazana na levi sliki? (2 točki)

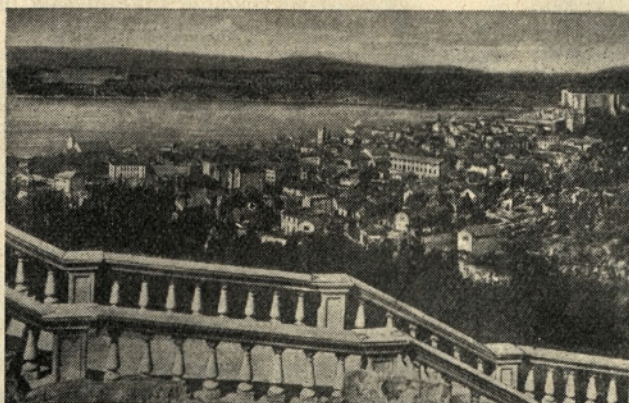
13. Katero bolezen lahko povzroči troši koruzne sneti? (3 točke)

14. H kateri znameniti italijanski renesančni noveli sodi ilustracija na desni? (Naslov celotnega dela ne zadostuje.) (4 točke)

15. Vsaka država ZDA ima še poseben popularen vzdevek, svoje geslo, značilno rožo, ptico in pesem. Katera zvezna država ima na primer vzdevek »dežela magnolij«? (3 točke)

16. Katero jugoslovansko mesto je to? (3 točke)

Tretja serija vprašanj našega »quiza« obsega aprilske številke (od 13. do 16.). Vse odgovore boste poslali skupaj s pripadajočimi kuponi do roka, ki bo objavljen v 16. številki.

MED NAJBOLJŠE REŠEVALCE TRETJEGA NATEČAJA V »QUIZU« BOMO RAZDELILI ZA 10.000 DIN NAGRAD!

IZID DVOMESEČNEGA NATEČAJA V »QUIZU«

Naš drugi natečaj nagradnih vprašanj, ki je v osmih nadaljevanjih (v številkah 4. do 11.) obsegal 58 vprašanj, je spet potegnil v borbo za točke mnogo reševalcev. Lestvica se je živahno spreminjala, dokler se ni po 9. številki prebil v vodstvo Dušan Škedl, dramski igralec iz Ljubljane, in potem dosegel do konca tekmovanja vseh 174 možnih točk. Z majhno razliko v točkah mu sledi več skupin reševalcev. Med temi je moral nagrade deliti žreb.

1. nagrado (4000 din) je s 174 točkami osvojil Dušan Škedl, Ljubljana, Trdinova 2.

Sledi pet reševalcev s 172 točkami.

2. nagrado (3000 din) dobi Milan Virant, Ljubljana, Dolenjska št. 21;

3. nagrado (2000 din) dobi Andrej Kuček, Ljubljana, Kidričeva št. 9;

4. do 6. nagrado (po 1000 din) dobe: Jure, Meta in Silva Virant, vsi Ljubljana, Dolenjska 21.

Na lestvici je potem 9 reševalcev s 171 točkami.

7. do 10. nagrado (po 750 din) dobe: Andrej Perne, Kranj, Titov trg 11, Anton Perne, Kranj, Titov trg 11 in Dušan Škedl, Ljub-

ljana, Trdinova 2 (na dva kompleta kuponov);

11. do 15. nagrado (po 500 din) je žreb prisodil naslednjim: Marta Družinšek, Bohinjska Bela 90, Avgust Perne, Kranj, Titov trg št. 11, Marija Kovač Kranj, Tavčarjeva 34a in Dušan Škedl, Ljubljana, Trdinova 2 (še na dva kompleta kuponov; skupno je pošiljal po pet kuponov).

16. do 20. nagrado (po 500 din) dobe potem še naslednji reševalci: Ivanka Lukman, Kranj, Huje št. 69 (169 točk), Majda Strnad, Ljubljana, Gornji trg 4 (168 točk), Eta Schweiger, Ljubljana, Zofke Kvedrove 14 (168 točk), Ivan Zazlanič, Ljubljana, Stari trg 21 (168 točk) in Ludovik Košar, Ljubljana, Zadružna 14 (167 točk).

167 točk sta dosegla tudi: Ilja Goršič, Vojin Goršič.

164 točk: Franc Dobnikar, Hinko Lebingar, Alenka Majer, Anča Sintič.

160 točk: Čita Fux.

158 točk: Marijan Košar.

157 točk: Zdeno Jicha, dr. Rajko Rakovec, Fanika Veber, Polde Verbošek, Fedor Weissbacher, Vera Weissbacher.

154 točk: Boris Zitterschlager.

147 točk: Janez Moder.

Sledi še nekaj tekmovalcev z manjšim številom točk.

Rešitve ugank iz 13. številke

STRAN 347. Križanka. Vodoravno: 1. Scipio, 7. Kserks, 13. Tizian, 14. Lovran, 15. Ac, 16. Asirija, 18. ti, 19. TEŽ (Tornica električnih žarulj), 21. ikona, 22. kad, 23. Irig, 25. sok, 26. safe, 27. Romul, 29. Teheran, 31. Anamit, 33. Rabelj, 34. meritev, 36. bilke, 37. Janežič, 39. lokev, 42. mitnica, 46. ikavci, 48. Guizot, 49. markiza, 51. Scila, 42. alca 53. ono, 55. etan, 56. NIN, 57. obale, 59. Ira, 60. I(van) T(avčar), 61. statisti, 63. iz, 64. center, 66. Medici, 68. Evropa, 69. Protej. **Zlogovna križanka. Vodoravno:** -ban, 2. statua, 4. bori, 5. ničla, 7. internacionala, -kret, 10. rima, 11. riba, 12. Prica, 13. sena, 14. čuki, 15. trapa, -kra, 17. farmakoterapija, 20. tiri, 21. cista, 22. Talija, -ter.

STRAN 348. Dopolnjevanje: Pametno govoriti je pogosto težko, pametno molčati pa je večinoma še težje. **Zlogovnica v liku:** 1. bolničar, 2. pianisti, 3. razmršen, 4. kretnica, 5. tlakomer, 6. Mindanao, 7. preobrat, 8. Berezina, 9. prepart, 10. laborant. **Križanka. Vodoravno:** 1. Rabat, 6. kolerik, 13. ananas, 15. Zeneva, 16. Dornier, 18. lopar, 19. Inka, 20. Pan, 22. srna, 23. Asa, 24. danes, 26. iks, 27. na, 28. parenteza, -ti, 30. Sana, 31. Arta, -pi, 33. deseterec, 35. so, 36. Pag, 37. vogal, 38. pol, 39. Ares, 41. rov, 42. Rusi, 43. lista, 45. neresec, 47. matere, 49. Nevada, 50. anapest, 51. Danaj. **Navpično:** 7. O(ton) Z(upančič).

STRAN 353. Križanka. Vodoravno: 1. trebuh, 7. Drakon, 13. radirka, 15. Bianchi, 16. dvigi, 17. Omersa, 19. LT (Ljudska tehnika), 20. Inka, 21. bralka, 22. kar, 23. nit, 24. Bitola, 25. krpa, 26. an, 27. da, 28. ari, 29. Trent, 30. avion, 33. intriga, 35. Labin, 37. Irena, 38. padalec, 40. Iskra, 42. vodeb, 43. ter, 45. K(ardelj) E(dvard), 46. ka, 48. Aram, 49. lizika, 51. Pan, 52. RUR, 53. solist, 54. Sand, 55. dr., 56. Koreja, 57. mesto, 58. ajdovec, 60. Reaumur, 62. refren, 63. kolesa. **Navpično:** 59. D(amir) F(eigel), 61. E(dbin) K(ristan). **Saradna izpolnjevanje:** 1. pop-lava, 2. bar-igla, 3. por-Eden, 4. Kal-Miki, 5. cin-Ober, 6. epi-gram, 7. sla-Nina, 8. pas-Anti, 9. puh-lica, 10. Suk-Arno. **Paracelsus. Tulasta izpolnjevanje:** 1. glazura, 2. Donegal,

3. Alemani, 4. nadelan, 5. sladkor, 6. kenotaf. Gdansk.

STRAN 354. Križanka. Vodoravno: 1. Bahrein, 8. okraski, 9. štab, 10. T(homas) M(ore), 11. Tom, 12. muf, 13. J(ovan) V(esel), 14. Tisa, 15. akter, 17. narkoza, 20. sunek, 21. sekt, 23. lo, 24. tla, 25. ker, 26. ii, 27. Sand, 28. korenje, 30. starter.

RESITEV DETEKTIVSKEGA OREHA »NA DIVJEM SEVERU«

Pismu seveda ni mogoče verjeti. Pri hudem mrazu in v viharju bi črnilo v nalivnem peresu, ki bi bilo spravljeno v torbi, prav gotovo zmrazilo.

Magični kvadrat

	1	2	3	4	5	6
1						
2						
3						
4						
5						
6						

Vodoravno in navpično:

1. poželenje, goreče čustvo, 2. dolina ob izviru Soče, 3. stružim, obdelujem kovino, 4. zbiranje podatkov, 5. mirujoči del elektromotorja, 6. rusko žensko ime. (Reno)

Sto petdeset tisoči obiskovalec ljubljanskega bara je bila prejšnji torek igralka ljubljanske Drame Duša Počkajeva. Po vaji za Ionescovo »Učno uro« je prišla z režiserjem Žarkom Petanom v bar. Kolektiv j e gostje posebej počastil.

150-tisoči je bila - ona

Bar. Nočno življenje. Toli-kanj priljubljena tema. Toda to pot povsem z drugega kota. Sredi februarja je bilo namreč natanko pet let, odkar so v Ljubljani, v kleti hotela »Slon«, odprli bar. In ta bar je prejšnji torek obiskal 150-tisoči gost. Ob zvokih barskega ansambla pod vodstvom Jožeta Kelbla — orkester je doma in na tujem znan po največjem arhivu v Jugoslaviji in lahko igra neprekinjeno sto ur — so natakariji »pokasirali« ves čas obstoja skoraj več kot 100 milijonov dinarjev. Od tega je ostalo ljubljanskemu okraju 34 in pol milijona dinarjev, s katerimi je ljudski odbor gradil stanovanja in drugo.

Bar po vsem tem torej ni samo lokal za nočna razvedrila, ampak tudi pomemben vir dohodkov ljubljanskega gostinstva.

Obiskovalci ljubljanskega nočnega zabavišča dobro poznajo Vilija Dolenca, saj ponočnjakom streže že petnajst let. Toda tako, kot naš fotoreporter, so ga videli le redki. »Fleš« je zabliskal tedaj, ko je Vilija stregel stanovski kolega mikser Emil Jankovič. Kar poglejte, kako zadovoljno se smeje. In zakaj se ne bi, ko pa je po 228 tisoč kilometrih, kolikor jih je v 38 letih službe prehodil, tako prijetno sesti.

Slika na levi pa skoraj gotovo potrjuje domnevo, da zlasti domači gostje ne zahajajo v bar zaradi barskih cen, pač pa zaradi izbranega internacionalnega programa.

Fantastični kamniti kipi, ki spominjajo hkrati na Velikonočne otoke in na Stonehenge v Angliji. Filitosa VI, eden izmed kipov na Korziki, ki so ga z ostalima dvema fragmentoma spet postavili pokonci.

4000 let Korzike

Na Korziki so začeli pridno proučevati kamnite kipe, katerih povprečna višina je 2,30 metra in ki nekoliko spominjajo na bogomilske spomenike v Bosni, čeprav so v bistvu povsem nekaj drugega. Prava primerjava za te megalitske kipe bi bila pravzaprav skrivnostna skulptura na Velikonočnih otokih. Toda ta primerjava ne more biti znanstvena ali dobesedna, zakaj oddaljenost med Korziko in Velikonočnimi otoki je tako velika, da ni govora o kakem medsebojnem vplivanju.

Druga primerjava bi utegnila biti precej bolj utemeljena. Nekateri namreč primerjajo korziške »menhire« s kamnitim spomenikom »stonehenge« pri Salisburyju v Angliji.

Primerjava se bolj opira na podobnost orožja — meče, sekire in bodala mikenskega tipa — upodobljenega oziroma izklesanega v kamen. Zato znanstveniki domnevajo, da bi

utegnili biti Korzika važen člen v verigi kultur, ki so se kretale med bronasto dobo iz vzhodnega Sredozemlja proti britanskemu otočju. Toda to je šele domneva.

Podobne »menhire« ali kamnite kipe poznamo že iz Južne Francije in Severne Italije, toda po zaslugi marljivega dela Rogera Grosjeana iz nacionalnega centra za znanstvena raziskovanja v Parizu vse kaže, da je Korzika najbogatejše nahajališče te stare kulture — razmeroma kratkotrajne civilizacije — ki se je končala nekako leta 1600 pred našim štetjem.

Civilizacija »menhirjev« in »dolmenov« na Korziki se končuje z začetkom megalitske umetnosti, ki jo v znanosti imenujejo Stara Filitosa. To je doba kipov arhaičnega tipa. Tej dobi sledi Srednja Filitosa, v kateri je nastala večina kipov. Nato pride Pozna Filitosa, ki obsega kipe z meči, in izhaja iz pozne

bronaste dobe. Ob koncu kulture Filitosa pridemo do začetka dobe velikih stavb.

»Skrbno proučevanje tega, kar smo odkrili,« piše Roger Grosjean — »ter še več sezon izkopavanj bo potrebno, da potrdi ali korigira izsledke zadnjih let in omogoči natančnejše datiranje civilizacije iz doline Taravo, ki ji nič podobnega ne vemo v Sredozemlju ali kjer koli drugje v Evropi. Med tem pa so nahajališče Filitose zaščitili in odprli obiskovalcem. Kipe so spet postavili pokonci, da spet gledajo dol na ljudi, kot da se ne zmenijo za dolga stoletja. Od kod so prišli umetniki, ki so izklesali te podobe? Prevladuje mnenje, da je ta umetnost zacvetela samo na Korziki morda pod kakim tujim vplivom, toda v stiku z domačim prebivalstvom. Najbolj zanimivo je pač to, da je ta umetnost cvetela samo nekaj stoletij in da se je nenadoma nehala.

Lesena lutka

● Nadaljevanje s str. 367

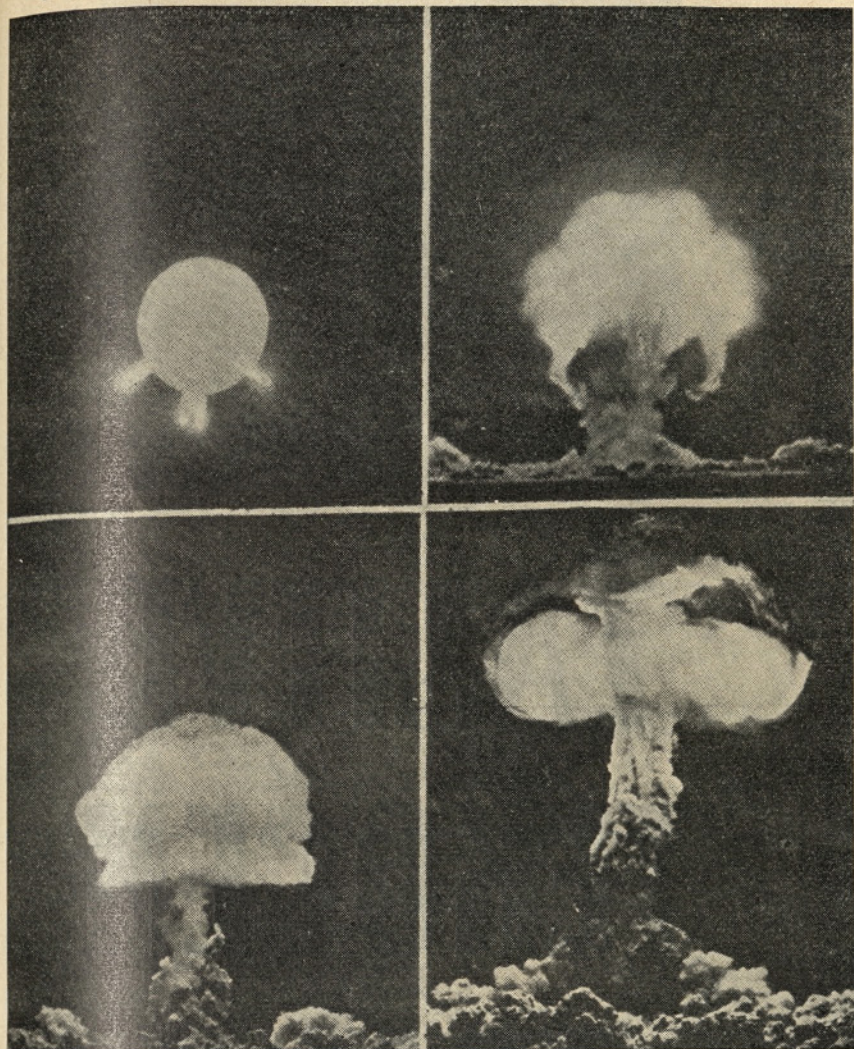
Pogovorimo se z avtorjem in režiserjem filma Črtom Skodlarjem. Pustimo, da nam o filmu pripoveduje sam. — »Lutka me je zanimala od mladih nog. Sam sem tako rekoč zrasel z ljubljanskim lutkovnim gledališčem. Z lutko sem želel doseči nekaj, kar se doslej ni posrečilo še nobenemu. Hotel sem, da bi se gibala, prav kot človek. Pri filmu se mi je ponudila možnost, da to uresničim. Že gimnazijec sem želel prikazati plesalko. Z marioneto sem želel doseči višek gibov, ki jih lahko naredi človek z lutko. Zdaj se mi mladostne sanje uresničujejo. Šel sem celo korak naprej, saj sem marioneto zamenjal s filmsko lutko.«

»Kaj bi radi s filmom povedali?« — »Življenje. Kolikokrat se mlad človek vpraša, zakaj živim, iz česa sem, kakršna je razlika med materijo in mislijo? Ne vidiš jo, a veš, da je. Človeška fantazija je nekaj čudovitega. Mrtvi stvari dá moč, da oživi. Če človek ob lutkah premišljuje, pride na kaj čudne misli. Lutke so iz lesa, torej mrtve in nimajo možnosti, da bi živele. Z našo fantazijo jih lahko oživimo. Toda le za toliko časa, kolikor sami hočemo. Lutka živi, se giblje, čuti, toda le, če hočemo. Ko se je naveličamo, jo zavremo in spet je samo kos lesa. V filmu nastopajo: mala lesena lutka, okvir, vrtnica, ogledalo, ura in svečnik. To so simboli. Rasti lutke ne moremo pokazati, z alegorijo je to mogoče... Mala lesena lutka zapleše skozi okvir v življenje. Ples jo pripelje do vrtnice, do popka. Seveda, saj je šele v razcvetu. Življenje je pred njo. Kaj ne bi bila vesela, zakaj ne bi divje zaplesala naprej. Ogledalo ji pokaže mladost, lepoto, srečo. Toda, ples jo žene še naprej, do ure. Tu se nenadoma zave časa. V življenju pride doba, ko se človek začne zavedati časa. Rad bi ga ustavil, vendar, ne more ga. Rad bi na hitro dosegel zamujeno, živeti začne premišljeno. Tudi drobcena lutka se zave časa. Vendar, tudi kokeetni ples ji ne pomaga. Že je pri svečniku, že na višku življenja. Višek je enkrat. Pot od tu pelje navzdol. Ko prideš do največje svetlobe, do največjega plamena, začne ta ugašati. Tudi sveča je ugasnila, še se kadi, vemo, gorela je, vendar, ognja ni več. Naprej ni poti, ni več luči, tam je tema. Samo pot nazaj je. Plesalki ne kaže drugega, kot, da zapleše nazaj. Mimo svečnika do ure, ki bije sekunde, ure, leta. Čas hiti. Človek je izumil stroj, da mu meri čas. Ta stroj je zdaj neizprosno, vse, kar odbije, vemo, ne bo se več povrnilo. — Že je priplesala do ogledala. V njem se prikaže spomin. Spomin na mladost. Na mladost, ki je minila. Njeno vrednost občuti šele zdaj. A kaj, življenje nas ne vpraša, kaj bi radi, vodi nas naprej. Naprej do vrtnice, ki se je osula. Od najlepšega cveta je ostalo samo še steblo. Kaj zdaj? Spomini so grenki, če vemo, da za nas ni več lepega. Še zadnji skok in lutka je onkraj okvira, ki jo je popeljal v življenje. Svoje življenje je odplešala... To je osrednja zgodba filma. Plesalko sem moral postaviti v neko določeno okolje. Izbral sem slikarski atelje. Oče je namreč slikar in sem vse življenje rasel v tem vzdušju, ki sem ga zdaj prenesel na film. V filmu bom prikazal tudi njegovo slikarsko delo. — Toliko let sem v sebi premeleval to zamisel, tako želel sem, da ustvarim ta film. Ali bom uspel?«

A. Z.

OROŽJE SAMOMORILCEV

Angleži imajo pregovor, ki pravi: »Daj človeku dovolj dolgo vrv, pa se bo sam obesil.« Morda bi se dalo pregovor zasukati takole: »Daj človeku dovolj atomskih bomb in se bo sam uničil.« Ta pesimizem je deloma upravičen, zakaj človek se je doslej igral z atomsko bombo kot otrok z vžigalico. Še daleč ni našel varnostnega mehanizma, ki bi ga varoval pred nepredvidenimi nevarnostmi, zvezanimi z bombo. Niti sporazumel se še ni s sebi enakimi, kaj naj ukrene glede poskusov, proizvodnje in kopičenja atomskega orožja. Najbolj tragično pri vsem tem je, da so vsi prepričani, da je treba nekaj ukreniti, ukrenil pa doslej ni še nihče nič trdnega, razen novejšega sovjetskega sklepa o enostranskem prenehanju atomskih poskusov. Takojšnja ameriška reakcija na ta sklep je svetovno javnost hudo razočarala, saj je Washington izjavil, da bo nadaljeval z jedrskimi poskusi. Čeprav ta sovjetski sklep ni povzročil takojšnjega posnemanja pri ZDA in Veliki Britaniji, pa lahko računamo, da bo javno mnenje po svetu in v obeh teh državah kljub vsemu storilo svoje. — Od nas — samo od nas je odvisno, ali bo atom služil miru ali uničenju. Samo od nas je odvisno, ali bodo naši potomci gledali pričujoče slike na platnu ali pa ne bo nikogar, da bi jih gledal.

Posnetki umetnega sonca vzbujajo v človeku vse mogoče občutke: od strahu do občudovanja, o tem ni dvoma. Preprosto človek se bo čudil znanstveni pameti, ki je ustvarila umetno sonce, toda hkrati bo majal z glavo. In ne bo edini, ki bo majal z glavo, zakaj te slike so slike najstrašnejše sile v akciji, sile, ki oblikuje vesolje. Posnetki kažejo štiri obdobja po eksploziji atomske bombe, ki je bila štirikrat močnejša kot tisti dve, ki so ju bili vrgli na Japonsko. Vse štiri fotografije so bile posnete v pol minute po eksploziji. Posebno značilni so štirje »rogovi«, ki jih vidimo na levi sliki zgoraj. To atomsko bombo, ki je bila najmočnejša, kar so jih kdaj sprožili v Ameriki, so sprožili v višini pet sto metrov nad atomskim poskusnim področjem v Nevadi.

Britanci so preizkusili svojo prvo vodikovo bombo 15. maja 1957 na Tihem oceanu. Slika prikazuje značilni gobji oblak in je bila posneta z neke ladje. Bomba je eksplodirala visoko v zraku nad morjem.

Kadar pride do eksplozije atomske bombe, se najprej pojavi velika žareča krogla, ki jo prav lahko primerjamo s soncem, saj je tudi dobila naziv: umetno sonce. Tudi ta bomba je eksplodirala na poizkusnem področju v Nevadi. Oblika je značilna: gobasta tvorba zgoraj, medtem ko se druga »goba« tvori pri tleh.

Anketa »Tovariša«: KAKO BOMO ODPRAVILI ZLO PRAVDARSTVA

Opisali smo vam v zadnjih številkah »Tovariša« nekatere značilne primere žaljenja časti, ki dokazujejo veliko zlo pravdarstva, večinoma za malenkosti. Kakor kaže statistika, kar naprej naraščajo žaljenjske tožbe tako v Ljubljani kakor tudi pri drugih okrajnih sodiščih. Samo v minulem letu je izkazala statistika ljubljanskega okrajnega sodišča, da je bilo 4362 kazenskih obravnav, v katerih je nastopilo 5320 obtožencev. In skoraj polovico teh pravnih obtožencev so reševali zaradi žaljenjskih zadev. Trak teče dalje... Toda nekako ga bo treba ustaviti.

Letos sredi februarja je predsednik Vrhovnega sodišča LR Slovenije tovariš Vladimir Krivic v razgovoru o družbeni vlogi sodišč izjavil za Radio med drugim, da

so sodišča obremenjena z množico manjših sporov imovinskega značaja in z obravnavanjem raznovrstnih žalitev med državljanji. Smatramo, da bi morali precejšnji del takih sporov prenesti na poravnalne svete, ki bi jih formirali pri občinah.

Da bi osvetlili pravdarstvo te vrste, smo se pogovorili z dvema pravnikoma: s sodnikom tov. Andrejem Jarcom in s predsednikom Odvetniške zbornice tov. Karlom Kirnom.

Pravdarstvo v izkušnjah sodnika posameznika

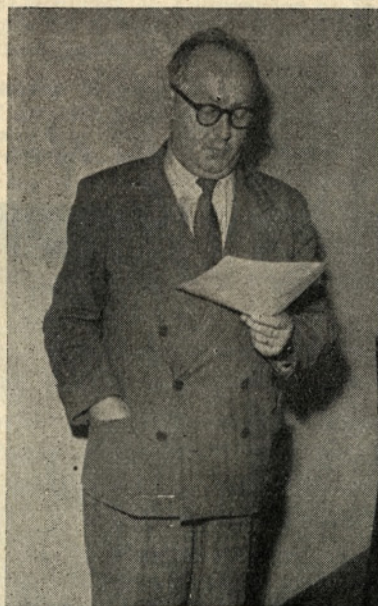
Pregled pravnih obtožb na okrajnem sodišču v Ljubljani za leto 1958 pove, da je lani reševal največ žaljenjskih pravnih obtožb posameznik tovariš Andrej Jarc. Zato nam bo on po tolikšni praksi lahko največ povedal o tej zvrsti tožb, še posebej pa o svojih izkušnjah. V tesno odmerjenem času se je razvil daljši pogovor in sodnik Jarc je takole načel vprašanje:

— Med zadevami, ki jih rešujemo sodniki kazenskega oddelka na ljubljanskem okrajnem sodišču, je po statističnih podatkih le malo manj ko polovica kaznivih dejanj zoper čast in dobro ime, ali kakor jim na kratko pravimo: žaljenjk. Ta odstotek je na ljubljanskem sodišču razmeroma večji kakor pri drugih sodiščih — izvzemši Maribor in morda Celje. In zakaj? — Prav zato, ker je večina teh pravnih obtožb s področja Ljubljane in ožje okolice. V teh zadevah razpravljamo po uveljavljenju novega zakonika o kazenskem postopku od leta 1953 sodniki posamezniki, medtem ko so prej razpravljali senati z dvema sodnikoma porotnikoma tudi v teh zadevah, ki so mnogokrat nepomembne. Žaljenjke vzamejo sodiščem izredno mnogo časa, posameznim sodnikom pa povzročajo mnogo težav, kajti nemalo krat imajo opraviti s starimi pravdarji, kverulanti. Moti se, kdor misli, da so žaljenjske pravde najlažje. Ne, ne, sodnik mora ob teh rečeh prenekikrat izgubljati mnogo časa in povrh še veliko živcev. Res, določen odstotek žaljenjskih pravnih obtožb se konča s poravnavo. Sodnik namreč skuša pred začetkom obravnave dopovedati strankama, da je takšno pravičanje nesmiselno ali pa jih skuša z dobro besedo in s pametnim nasvetom pripraviti, da pozabijo ali pa si odpustijo dejanja ali besede, zaradi katerih je prišlo do tožbe. Tožbo

lahko umaknejo ne samo pred začetkom obravnave, marveč tik do zaključka glavne obravnave. Takšno prizadevanje je včasih uspešno. Zvečine se pobotajo pred začetkom obravnave, a prenekikrat sprevidijo stranke šele v postopku, da je takšno pravičanje res nesmiselno. Zgodi se, da trmoglavost in prevelika občutljivost, ki sta med poglavitnimi vzroki pravičanja, naposled podležeta preudarnosti in se nekatere pravde vendarle mirno končajo.

»Kakšni pa so poglavitni vzroki pravičanja?«

— Stanovanjska stiska je — če že ne glavni — pa vsaj med glavnimi vzroki takih pravnih obtožb. Sama kazniva dejanja omenja naš kazenski zakon v 15. poglavju, in sicer v glavnem kot obrekovanje (čl. 169), razžalitev (čl. 170) in opravljanje (čl. 171). S temi kaznivimi dejanji imamo največ opraviti. Za obrekovanje, ali kakor smo včasih rekli »klevetanje«, je razumljivo, da iščejo ljudje zaščito pred sodiščem. Ne

Sodnik tov. Andrej Jarc

inteligentu ne najbolj preprostemu človeku ne more biti vseeno, če kdo o njem trdi ali raznaša kaj neresničnega, kar utegne škodovati njegovi časti. Prav gotovo je človekova čast prizadeta, če kdo trdi o njem, da je kaj ukradel, da je sekal drva v njegovem gozdu, da je sodeloval z okupatorjem in podobno, in če kaj takega ni res. Pametno in pravilno je, da gre človek v takih primerih na tisto pot, ki jo nakazujejo predpisi našega kazenskega postopnika in kazenskega zakona. Glede takih pravnih obtožb s strani sodnikov ne bi bilo nobenih pomislekov, če bi morali še na-

dalje razpravljati o takih rečeh, čeprav gre tudi tu mnogokrat le za trmoglavost in bi se dale te zadeve rešiti brez sodišča.

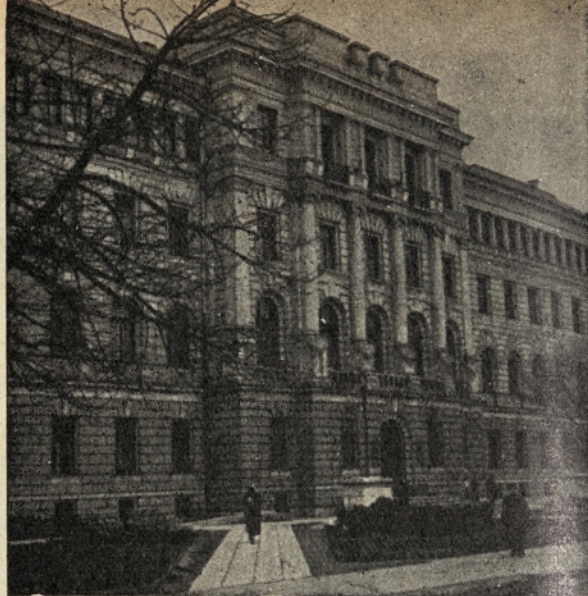
»Torej, stanovanjska stiska — in kakšne so posledice na sodiščih?«

— Če se morata dve družini stiskati v majhnem stanovanju, če uporablja več družin iste pritikline, se že zanetijo brezpomembni prepirčki, ki pa se nemalokrat končajo v sodni dvorani. Žal je odstotek teh pravnih obtožb zelo velik, prevladuje pa ženski spol. Razumljivo, ženske se morajo stiskati v kuhinjah, čistiti stopnišča in hodnike, pa še to pa še ono — in malenkostne zadevščine sprožijo izzivanja in prepire, včasih tudi spopade. Sodniki skušamo vplivati na to, da pristanejo na poravnavo, kajti žena brez moža se včasih ne upa pristati na poravnavo. Gorje pa, če je mož še bolj trmast kakor žena. Tedaj je še tako vneto prigovarjanje sodnika bob ob steno. Pri takih stanovanjskih sporih so nemalokrat vzrok tudi otroci, ki se na dvorišču spro in to je staršem mnogokrat dobrodošlo, pa otroške spore sami stopnjujejo in jih razširjajo v žaljenjske prav-

de. Pa kolikokrat so dovedle ljudi pred sodišče kokoši, ki so se pasle na sosedovem vrtu in že je hišni lastnik ali pa kokušar zinil kaj nepremišljenega in že se je vnela »žaljenjka!«! žalostno je, da se nekateri brezpomembni spori razbohotijo šele na sodišču bodisi v razpravni dvorani ali pa na hodnikih sodišča pred obravnavo in po njej. Priče, ki prihajajo na sodišče kot »zagovorniki« ene ali druge stranke, se mnogokrat zasovražijo in že je zraslo število pravnih obtožb, kajti ena ali druga stran razširi tožbo še zoper priče. Da bi se število takih pravnih obtožb v do glednem času znižalo, je kaj malo upanja, zlasti, če pomislimo, da stanovanjskega vprašanja še lep čas ne bomo rešili.

»KAJ PA ZAKONSKI PREPIRI?«

— Da, spori med bivšimi zakonci so pa posebno poglavje. Neredko se primeri, da so žaljenjske pravde prolog ali pa epilog razveznih pravnih obtožb. Vsebinski potek v teh kazenskih postopkih se ne razločujeta od razveznih pravnih obtožb. Stranke so tako imenovani »trikoti«: Mož in žena in »tretja« oseba. Prizorišče: stanovanje bivših zakoncev, gostilna, kino,

ŽALITVE TEKOČEM TRAKU

6

tržni prostor, pred stojnicami in podobno. Človek ne bi verjel, kaj vse rodi sovraštvo med konkencema in česa vsega so zmožni ljudje, ki so dolga leta in še nedavno živeli v najlepši slogi. To sovraštvo ne pozna meja in vsako še tako umazano sredstvo je dobrodošlo v trenutku, ko je zakon v črepinjah. Sodnikovo stališče je v takih primerih izredno težavno. Na eni strani zakonski predpis, ki štiti čast vseh državljanov, na drugi strani po spoznanju, da žena, ki je po dolgih letih zakona izgubila moža in očeta svojih otrok, res ne more obvladati svojih živcev. Sodišča nastopajo v takih primerih izredno obzirno. Zlasti pri izreku kazni upoštevajo vse okoliščine, tako da pridejo — če še ne pri odločanju o krivdi — vsaj pri izrekanju kazni do izraza okoliščine, ki jih navaja upravičeno prizadeti zakonec.

»Znano je, kako bujno poganja plevel opravljanja in klepetavosti. Kako je s tem na sodišču?«

— Še bolj delikatna kakor zakonski prepri so kazniva dejanja, ki jih omenja naš kazenski zakon z besedo opravljanja. To je, če kdo trdi ali raznaša kar koli iz osebnega ali družinskega življenja kakšne osebe, kar lahko škoduje njenemu dobremu imenu. V teh pravihah se premnogokrat razgali vsa klavrnost in po-

kvarjenost ljudi, ki se po nepotrebnem brigajo za življenje drugih in pri tem pozabljajo, da se lahko zgodi danes ali jutri njim samim, da bo zaradi opravljanja občutno prizadeta njihova čast ali da bo prišlo celo do hujših pretresov v njihovem osebnem in družinskem življenju. Povod za te pravde daje najrazličnejše opravljanje v službi, v gostilni, ali pa ženska klepetavost na dvorišču ali kjerkoli. Tudi v teh pravihah prvačita ožja Ljubljana in ženski spol. Če pa se razvnamemo moški, zlasti intelektualci, pride včasih do procesov, ki jim ni ne konca ne kraja. V takih pravihah prihaja do izraza izredna občutljivost prizadetih. In pri tem zlasti obtoženci pozabljajo, da ni dopustno dokazovati resnice v takih primerih. Drugače povedano: ljudje pozabljajo ali pa nemara res ne vedo, da je zasebno življenje posameznikov zgolj njihova zadeva in da nihče nima pravice, da bi se v to vtikal vse dotlej, dokler niso prizadeti splošni interesi.

»PA MI POVEJTE ŠE KAJ O KVERULANTIH...«

— Kverulantom gre vsekakor posebno mesto pri žaljenjskih pravihah. Pri našem sodišču, kjer navadno razpravlja vsaj osem kazenskih sodnikov, ima vsak sodnik svoj nenapisani spi-

sek takih starih in posebnih znancev sodišča. Sam sem zadnja leta spoznal precejšnjo vrsto teh ljudi. Tako že priletno Julko iz Logatca, ki je stalna gostja sodišča in nastopa v kazenskih pravihah kot obtoženka, včasih pa tudi kot oseba tožilka; poznajo jo tudi na ostalih oddelkih. Vnet iskalec pravice pa tudi večkrat obtožen je upokojenec iz Stare Ljubljane. Nadalje bi lahko predstavili dve simpatični dami, stari nad šestdeset let, ki pa imata kljub priletnosti še vedno to smolo, da jima moški kradejo poljube, kakor sami navajata v svojih zagovorih in pričevanjih. Nu, ne smem pozabiti dveh taborov izpod Šmarne gore. Kar čedno je število pravdarjev, ki bi jih lahko po svetopisemsko imenovali Kajne in Able; ti se zaradi dediščine pridno tožarijo na sodišču. Kverulanti imajo še to značilno lastnost, da so v svojih izjavah, zlasti v pismenih, zelo radodarni. In tako mora sodnik hočeš nočeš prebirati kilometrsko dolge vloge, pa naj jih sestavlja zakoten pisec iz Gornjega trga ali pa podjetna uslužbenka iz Ciril-Metodove ulice, ki napiše zaradi treh žaljivk zagovor kar na dvanajstih tesno tipkanih straneh.

»Kaj pa spori v podjetjih in ustanovah? In kje je meja kritike in užaljene časti?«

— Saj res, tale register žaljenjskih pravih ne bi bil popoln, če ne bi omenil še sporov v podjetjih in ustanovah. Posamezni nižji uslužbenci pa tudi vodilni možje iščejo zaščito pred sodiščem. Zadnja leta se je pri nas zvrstila dolga vrsta vodilnih uslužbencev, iz raznih naših podjetij in ustanov. Tožbe so bile v nekaterih primerih upravičene, v drugih pa so pokazale prehudo občutljivost tega ali onega uslužbenca. Naš kazenski zakon pravi v členu 173, da se ne kaznuje, kdor kritizira znanstveno, umetniško, uradno ali kakšno drugo družbeno delovanje kakšne osebe, ali pa dá kakšno izjavo in pri tem trdi nekaj, kar lahko škoduje časti in dobremu imenu te osebe, če se iz načina izražanja ali iz drugih okoliščin vidi, da ni imel namena, da bi razžalil. Uporaba tega člena je že mnogokrat dovela do tega, da je ta ali ona nastopajoča stranka odšla s sodišča razočarana. Te in take razprave so tudi pokazale, da bi lahko rešili mnogo teh zadev pod domačo streho, bodisi po upravnih, političnih ali pa po sindikalni liniji. Ne bo odveč, če tu omenim, da je bila pred leti pri našem sodišču zasebna tožba zoper vseučiliškega profesorja, ker je ocenil delo nekega kandidata, ki se je potegoval za mesto univerzitetnega predavatelja. Zaradi negativne ocene se je čutil zasebni tožilec užaljenega na svoji časti, čeprav je bila ocena strogo strokovna. Rezultat: — oprostilna sodba. O teh pravihah bi lahko govoril in napisal še zelo veliko. Vendar upajmo, da bo že nekaj takih procesov iz zadnjega časa izpametovalo vse tiste, ki mislijo, da so zaradi svojega položaja nedotakljivi in da jih nihče ne sme kritizirati, čeprav je kritika več ko upravičena.

»IN KAJ SI OBETAJO SODNIKI S PRENOSOM SPOROV NA OBČINE?«

— Vsi ti in taki spori, o katerih je tekel pogovor, jemljejo sodišču in sodnikom ogromno dragocenega časa, ljudem pa razen časa še mnogo denarja. Zato je treba pozdraviti predlog oziroma novelizacijo našega kazenskega zakona, da bodo žaljenjske pravde v prihodnje izvzete iz pristojnosti sodišča in da bodo te spore reševale občine ali kakšni drugi forumi. Občine, ki že razpolagajo s primernim strokovnim kadrom, bodo zlahka opravljale te naloge, tembolj, ker najboljše poznajo razmere na terenu, zato lažje posredujejo in svetujejo ljudem pametno rešitev. Osebnostno tudi pozdravljam, da je o teh zadevah začelo pisati naše časopisje, zlasti tako, kakor to dela vsa revija. Prav je, da najznačilnejše primere opišete in če treba, prikažete posamezne z nekoliko smešne strani, da bodo ljudje sami sprevideli, kako nepotrebno in nesmiselno je zapravljati čas, denar in živce za take malenkosti. Prav gotovo bo vaša anketa rodila dobre sadove in bo marsikoga odvrnila od nepotrebnih potov. Saj kdor ima zdravo pamet, mora priznati, da preprički res niso vredni, da bi jih vlačili pred sodišče, ki ima v novih razmerah mnogo drugih, koristnejših nalog.

ZALJENJSKE PRAVDE ODVETNIKOM NISO PRIJETNE

DA BI SLISALI SE DRUGO PLAT ZVONA. SMO VPRAŠALI PREDSEDNIKA ODVETNIŠKE ZBORNICE TOV. KARLA KIRNA, KAKO GLEDajo ODVETNIKI NA ZLO PRAVDARSTVA ZA ČAST.

— Žaljenjske pravde odvetnikom niso prijetne! — je takoj na začetku razgovora naglasil tovariš predsednik Odvetniške zbornice ugotavlja, da so se odvetniki takih pravih oziroma zastopstev v žaljenjskih pravihah že doslej otepal. Treba pa je upoštevati, da je bilo po starem zakonu o odvetništvu odvetniku predpisano, da prevzame zastopstvo v vsaki zadevi, ki mu jo poveri stranka. Zastopanje je lahko odklonil samo iz utemeljenih razlogov. Napad in čast državljanca pa je v našem pravnem sistemu kvalificiran kot kaznivo dejanje. Čast državljanca je v kazenskem pravu zaščitena. Zato ni bilo mogoče in tudi ni bilo dopustno, da bi odvetniki zastopanja v žaljenjskih pravihah kratko in malo odklanjali, češ da žaljenjskih zadev ne prevzemajo. Kljub temu lahko rečem, da so prav v odvetniških pisarnah rešili s poravnavo najmanj polovico sporov zaradi časti. Žaljenjske procese ponavadi porajajo najhujše kverulante. Začne se tožba zaradi razžaljenja časti. Tej sledi protitožba, sovraštvo, nagajivost in naposled postane človek kverulant. Kverulantov pa se odvetniki boje, ker jim jemljejo čas in živce.

»ALI NE BI MOGLI ADVOKATI POMIRLJIVO VPLIVATI NA TIPICNE PRAVDARJE IN KVERULANTE?«

— Kakor sem že povedal, je prišlo že v običajno prakso odvetnikov, da skušajo take zadeve in sprte stranke poravnati, preden vložijo tožbe. Odvetniška zbornica je v tej zvezi priporočila svojim članom, naj pri poravnava upoštevajo razna dobredelna društva, predvsem Združenje slepih, in naj strankam svetujejo, da se zneski, ki jih dosežejo s poravnava, nakažejo takim društvom oziroma Združenju slepih. Predvsem pa soglašajo Odvetniška zbornica z mnenjem, naj se stranke čimbolj odvrčajo od pravih zaradi časti. Zdaj, ko je izšel novi zakon o odvetništvu, lahko odvetniki taka zastopstva sploh odklanjajo. Saj ne da bi navedli razloge. To zdaj močno prakticirajo. Naj ne da bi odvetnike silili, da bi prevzemali taka zastopstva. Ko smo obravnavali predlog za novo tarifo in pravilnik za nagrade odvetnikov, ki se prav zdaj pripravlja, je prišla očito do izraza misel, naj se v bodoči tarifi določijo nagrade za taka zastopstva čim nižje, da bi destimulirala odvetnike, ki nagibajo k zastopanju v takih bagatelnih zadevah.

»KAKO GLEDA ODVETNIŠKA ZBORNICA NA PREDLOGE O PRENOSU ZALJENJSKIH IN PODOBNIH SPOROV NA PORAVNALNE SVETE PRI OBČINAH?«

— Ko prebiram razna poročila odvetnikov o njihovih opažanjih oziroma problemih, ki jih najdejo pri svojem delu, ugotovljam že za več let nazaj, da so odvetniki že čisto izražali misli, naj se žaljenjske stvari prenesejo iz pristojnosti sodišča na druge organe, predvsem zato, ker so sodišča preobremenjena, odvetnikov pa je tako malo, da se ne morejo posvečati niti bolj važnim zadevam.

»ALI BI NAM LAHKO NA KRATKO OPISALI VLOGO ODVETNIKOV V NAŠEM PRAVOSODJU? — UGODNOSTI IN POMANJKLJIVOSTI, KI JIH OPAZATE V ODVETNIŠKEM POKLIKU?«

— Z novim zakonom o odvetništvu sta vloga in družbeni položaj odvetnikov točno določena. Odvetniki opravljajo javno funkcijo s tem, da dajejo pravno pomoč državljanom, organizacijam in zavodom. Mislim, da je zakon točno in jasno opredelil veliki pomen in vlogo odvetnikov ne samo v pravosodju, marveč v družbi sploh. Danes je osnovni problem — problem kadrov. Če pomislite, da je bilo n. pr. leta 1941 samo v Ljubljani 100 odvetnikov, v Sloveniji (na področju bivše Dravske banovine) pa čez 300 (in malo manj kot 100 pripravnikov), zdaj pa je na področju vse Slovenije le 112 odvetnikov in 30 pripravnikov, vam je brž jasno, da to število odvetnikov ne zmora vsega dela in nalog, ki so danes zastavljene odvetnikom. Premajhno število odvetnikov ima v glavnem dve negativni posledici: prvič, da so odvetniki prezaopleni, kar v nemali meri odbija mlade pravnike, da bi se zaposlili v odvetništvu, drugič pa, da delo odvetnikov kvalitativno ni vedno zadovoljivo.

»IN KAKO SKUSATE TEMU ODPOMOČI?«

— Odvetniška zbornica vestno proučuje to vprašanje, zlasti po novem organu družbenega opravljanja, po Svetu odvetniške zbornice. Le-ta je že na svoji prvi seji proučeval vprašanje naraščanja in sprejel konkretne sklepe. Vprašanje kadrov pa ni samo problem v odvetništvu, marveč povsod, kjer delajo pravniki: na sodišču, javnem tožilstvu, pravobranilstvu, zlasti pa v upravi. Zato je edina pot, po kateri lahko pridemo do rešitve, da se mladi ljudje, ki prihajajo na univerzo, pozanimajo za študij prava.

Levo: Sedmosminski plašč peščene barve iz debelejšega blaga bo prišel prav za vsako priložnost zdaj spomladi, pa tudi poleti. S črno kombinacijo (pozor: zelo kratko krilo!) ga boste nosile zvečer in za slovesne priložnosti, s krili in oblekami, ki morajo biti ozko krojene, a so lahko v različnih barvah in vzorcih, pa bo nepogrešljiv za vsak dan, zlasti za hladna jutra in večere.

Od leve na desno: Dva kostuma — eden svetel, drugi temen, pa ste lahko štirikrat drugače oblečeni. Prikazani model je samo ena kombinacija.

Dobra stara topla tričetrtinska jopica! Si lahko zamišljate kaj bolj praktičnega za vsak dan, za prve pomladne izlete, skratka za vse, razen seveda za zvečer! Zraven še dvoje trpežnih kril, pa vam ni treba več skrbeti za pomladansko garderobo.

Poletni plašč iz vzorčaste debele svile ali bombaža lahko nosite tudi zdaj, če imate pod njim toplo obleko, kajpak enobarvno. Posebno primeren je ta komplet za popoldne in zvečer. Turban in pas sta iz istega blaga, kakor je plašč.

večbarvni KOMPLETI

Koliko možnosti s kombiniranjem garderobe, če pri vsakem novem kosu dobro premislimo, kaj imamo že v omari! Plašče, kostume, obleke — vse lahko pomešamo med sabo, le da se barve in vzorci ne tepejo. Pod enobarvnim plaščem je lepa vzorčasta obleka, a prav tako ne bo napak, če nosite pod njim obleko v eni barvi. Toda pri tem je treba paziti, da se oboje sklada. Možnosti je nešteto. N. pr. samo za črno barvo: k njej nosite prav vse druge, tudi temne, če ste tak tip, da vas temne kombinacije preveč ne postarajo. A zdaj je pomlad in vsem so pri srcu svetli odtenki, ki jih vidimo v prebujajoči se naravi. Večbarvni kompleti so kakor naša zanje!

Čez enobarvno obleko, ozko krojeno, nosimo široko tričetrtinsko jopico v križčastem vzorcu. Je brez vratnika, a ga nadomešča tiisti pri obleki. Zlasti pri starejših deluje tak komplet zelo mladostno in sveže.

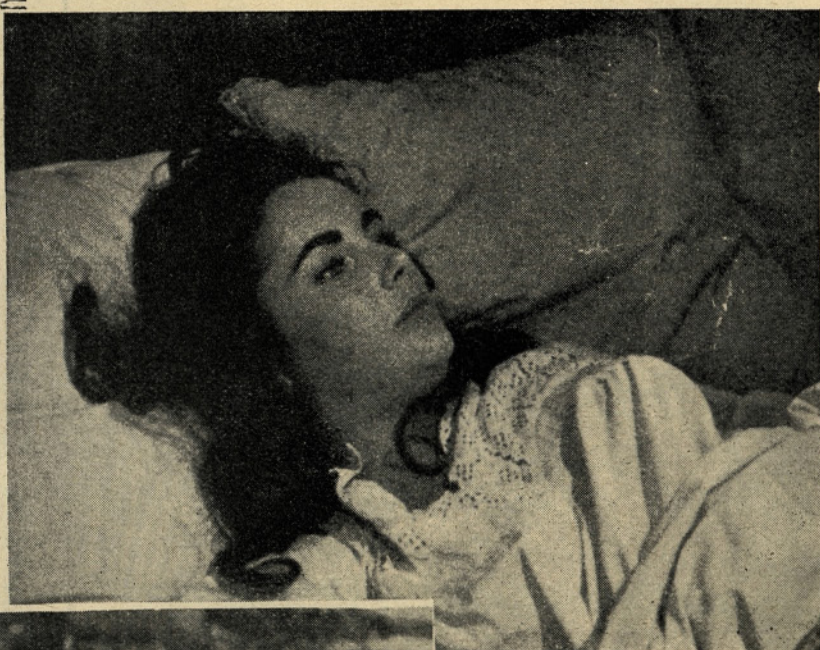

Za vitke in velike so posebno priporočljive počez položene črte. Model je iz pletenine in ima tako imenovani svinčnikov, to je nekako ošiljeni kraj. Zapenja se z velikimi gumbi ob strani od rame do roba. Čezenj bo mlado dekle obleklo svetlo jopico, najbolje v taki barvi, kakor so črte pri obleki.

ALI OBLJUBA ŠE VELJA?

O malokateri igralki se je toliko pisalo kot o Elizabethi Taylor. Temu se ne smete prav nič čuditi, saj je lepa Liz tako v privatnem življenju kot pred filmsko kamero doživela že marsikaj zanimivega. Kot desetletna deklica je prvič nastopila v filmu »Vrni se, Lassie!« To je bilo leta 1942. Kaj kmalu po drugi svetovni vojni pa je Elizabeth po kratkem premoru zamenjala vloge: odrasla je in filmski producenti so jo reklamirali kot najlepšo žensko na svetu. Resnici na ljubo moramo zapisati, da je bila vsekakor bolj lepa kot dobra igralka, a navzlic temu so nam ostale nekatere njene igralske stvaritve v prijetnem spominu. To velja zlasti za njeno vlogo v slovitem ameriškem filmu »Prostor na soncu«, ki so ga posneli po romanu Theodora Dreisera »Ameriška tragedija«.

Za svojo popularnost je Elizabeth Taylor bolj skrbela s porokami kot s filmi. Njen prvi mož je bil Conrad Hilton, sin lastnika največjih ameriških hotelov. Drugič se je omožila z angleškim igralcem Michaelom Wildingom, pred nekaj več kot poldrugim letom pa je še tretjič poskusila srečo s filmskim producentom Mike Todd.

Po velikem uspehu, ki ga je doživel film »V vrtincu«, so ameriški producenti še nekajkrat segli po zgodbah iz secesijske vojne, čeprav ne vselej z istim uspehom. Izjema, ki potrjuje to pravilo, je film »Drevo življenja«, v katerem igrata Elizabeth Taylor (zgoraj) in Montgomery Clift.

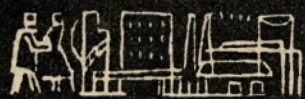
»Drevo življenja« je zgodba mladega dekleta, ki prevzame svoji prijateljici zaročenca. Toda njun zakon ni srečen. Ko se jima rodi sin, ona zbeži od doma, ker je prepričana, da bo tako osrečila razočaranega moža, le-ta pa se iz obupa pridruži severni armadi. Konec je enkrat za spremembo nesrečen: Montgomery Clift najde svojega sina, ki ga je njegova žena Elizabeth Taylor pustila na neki kmetiji, ona pa naredi samomor.

Na sliki spodaj desno vidimo Susanno (Elizabeth Taylor) in Johnnyja (Montgomery Clift) na nedeljskem izletu, iz katerega se je izcimila njuna usodna ljubezen.

Podoba je bila, da je njen tretji zakon zelo srečen, saj sta mladoporočenca to nemalo krat izjavila radovednim novinarjem, ki so ju zasledovali na vsakem koraku. Mike Todd je postal namreč po uspehu svojega filma »V osemdesetih dneh okoli sveta« kar čez noč slaven mož. Tako je Liz po premieri filma »Drevo življenja« v katerem je igrala glavno vlogo, rekla nekemu novinarju, da bo nastopila samo še v dveh filmih, in sicer v »Don Kihotu« in v filmski priredbi znane drame »Mačka na vroči pločevinasti strehi«, potem pa se bo docela posvetila družini.

Ali bo Elizabeth držala svojo obljubo? To vprašanje si zastavljajo ameriški producenti, ker domnevajo, da je Mike Todd, ki se je pred kratkim smrtno ponesrečil, zapustil svoji lepi ženi samo dolgove.

Ladje počivajo, delavci »praznujejo«

Padec tečajev na borzah, skoraj trije milijoni ton premoga, nakopičeni ob porurskih rudnikih, zastoj v pomorskem prometu — to so zadnje čase naslovi na prvih straneh zahodnega časopisja. Mnogi delavci morajo »praznovati« in ugibati o svoji bodočnosti, anketarji pa ugibajo, ali gre doba sedmih debelih krav h koncu. Zlasti v Zahodni Nemčiji s strahom zro v prihodnost, kriza pa je zajela ves zahodni svet. Že konec februarja je počivalo 560 ladij po svetovnih pristaniščih. Magnati so nehali graditi nove ladje. Najočitnejši je zastoj v Hamburgu, kjer pomorščaki že od oktobra lani zamažajo na zaposlitev.

Balet trdih pesti

Grobe navade v pristaniški četrti Glasgova si lahko ogledajo ljubitelji gledališke umetnosti v Londonu. V znameniti kraljevski operi predvaja tolpa podzemskih junakov »klasičen« napad z britvami in boksarskimi udarci. V središču nenavadnega baleta je sloveči angleški plesalec Robert Helpman (na sredi), ki mora kot žrtev napada prav realistično okusiti trde pesti.

Nova Soraya?

Rojstvo princa v Monacu je zasenčilo tragedijo Soraye, ki se ji je šah odrekel, ker mu ni porodila naslednika. Radovedni svet vprašuje, katera lepota jo bo nasledila na pavjem prestolu. Na spisku 12 mladih Perzijk, ki bi prišle v poštev, prvači Manige Aze Zangeneh, hčerka enega izmed vidnejših perzijskih politikov. Manige obiskuje umetnostno akademijo v Rimu. Po perzijskih pojmi ni samo lepa, odlična in izobražena, marveč je tudi precej udomačena na perzijskem dvoru. Doraščala je kot tovarišica prince Šahnac v Teheranu. Pravijo, da je že zelo zgodaj občudovala šaha.

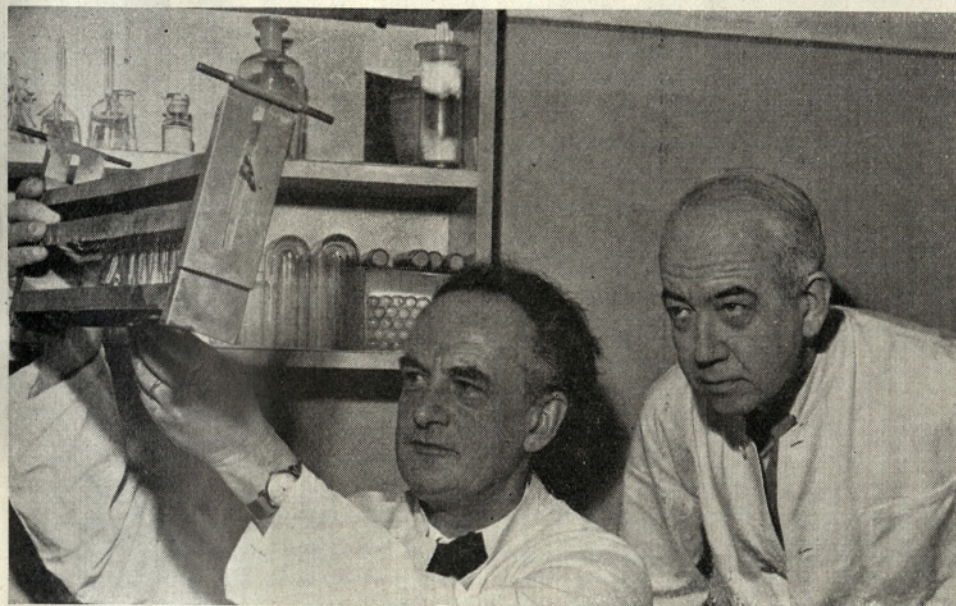
Izven nevarnosti

Poročali smo o pojavu radioaktivnosti na Nizozemskem, ki je ogrožala družino Hanns-hoten. Iz bolnišnice se je vrnila hčerkica Joke (najmanjša v ospredju). Prestala je notranjo operacijo in zdravniki so po nesreči pozabili v dekletcu platinasto radioaktivno iglico. Kmalu so se začeli v družini kazati nevarni pojavi. Sanitarna inspekcija je izvedla varnostne ukrepe. Radioaktivno dekletce pa so prepeljali v bolnišnico v Utrechtu, od koder se je pred dnevi vrnila »razkužena«. (Zahvaljujemo se rojakinji na Nizozemskem, ki nam je poslala daljši dopis o tem.)

Za težke listnice

Avtomobilska industrija, ki doživlja v zahodnem svetu pretresljaje zaradi prevelike proizvodnje, se je letos posebno potrudila in napolnila razstavišče v Ženevi s samimi izbranimi modeli. Na 28. ženevski mednarodni razstavi avtomobilov si lahko ogledate 81 najmodernejših osebnih avtomobilov. Slika nam kaže dvoje značilnosti: še vedno velike »pocestne križarke« in precej pičel obisk na sam prvi dan razstave.

Boj proti raku

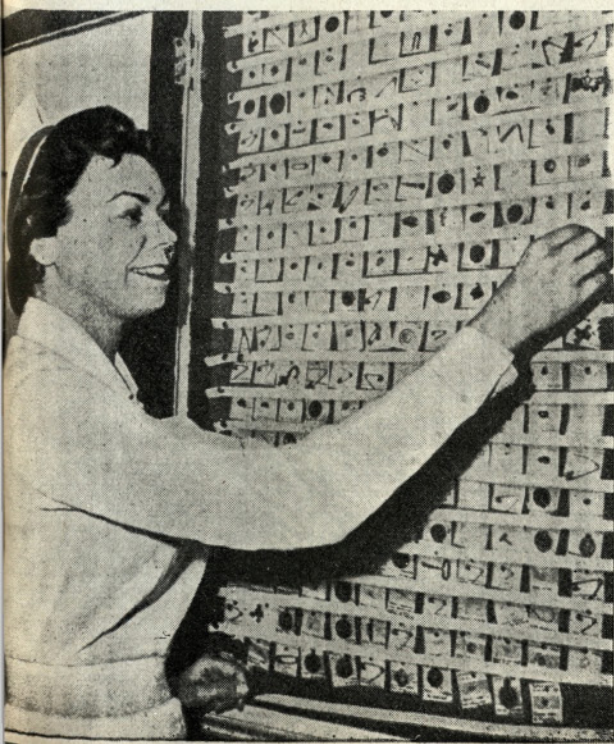
Pozornost v medicinskem svetu so vzbudili poizkusi dveh danskih zdravnikov, ki obetajo nov uspeh v boju proti velikemu morilcu raku. Profesor dr. med. Helge Lund in dr. med. Bonnevie sta objavila v angleškem uradnem glasilu boja proti raku poročilo o svojem dosedanjem eksperimentiranju. V zdravstvenem zavodu v Kopenhagnu sta vzbrizgavala injekcije raka dvema podganama. Zatrjujeta, da sta našla po tej poti vakcino, s katero bo mogoče zdraviti obolenke za rakom. Njene eksperimente preizkušajo zdaj drugi borci proti raku in morda obetajo trpečemu človeštvu srenejše čase.

Novi »Volga«

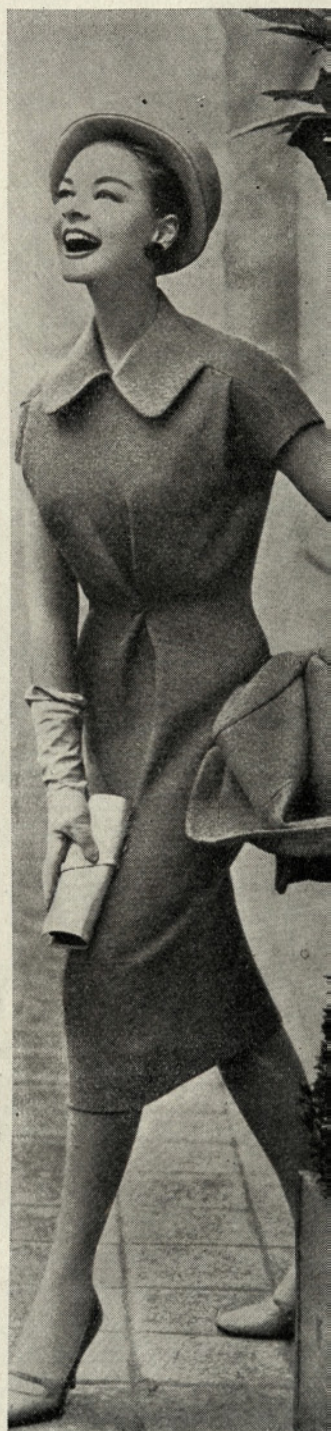
Sovjetska avtomobilska industrija se je zadnja leta močno razvila in gre dostojno vstric z ostalim industrijskim razvojem v Sovjetski zvezi. Zgradili so nekatere povsem nove, moderne tovarne, kjer izdelujejo dan na dan tisoče avtomobilov na tekočem traku. Že leta slove luksuzni avtomobili »ZIS« in ljudski avtomobili »Moskviči«. V serije avtomobilске proizvodnje se je uvrstil lahki potni avto »Volga«, ki ga izdelujejo v avtomobilski tovarni »Gorki« v Moskvu (na sliki).

Kaj vse pospravijo otroci

Na sloveči otroški kliniki v Bostonu so priredili razstavo, ki je zelo poučna za starše in váruške. Razstavili so neverjetno mnogo predmetov, ki so jih našli v otroških želodčkih. Igle, zaponke, odpiralce konzerv in podobno.

Nov italijanski hidroplan

Posnetek je iz Londona, saj poznate towerski most. Hidroplan pod njim pa je najnovejši italijanski model, revolucionaren po zasnovi in učinku. Imenujejo ga »Leteči jeep«. Leti s hitrostjo 190 milj na uro. Iz Italije je priletel na letališče v Croydonu, nato pa je pokazal svoje zmožnosti na vodni gladini in vzbudil med angleškimi strokovnjaki pohvalo.

V pomlad

Nova pomladna in poletna moda je vse-skozi mladostna in prikupna. Nič čudnega, saj jo je ustvarila mlada garda pariških mojstrov, ki je dala novi liniji prikupen mladostni zanos. Naš posnetek enega izmed Manguinovih modelov v Parizu je zgovornejši od besedne hvale. Takole grede mlade Parižanke v novo pomlad. In posnemajo jih zale vrstnice na vsem svetu. Kaj več pa vam povedo posebne strani v »Tovarišu«, posvečene vsemogočni Modu.

tovariš

Plavolasa Lotti iz Doline miru je zrasla. Zdaj je rdečelasa Mandina v Dobrem morju. V prostem času pa Eveline, ki ima nadvse rada svoje kolo.

Foto: M. Kregar

